

- МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
- КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

- Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

- **Кваліфікаційна робота магістра з перекладознавства**

- **На тему:** « Емпатизації перекладу художніх текстів на матеріалі сучасної англійської прози»

Студента групи Па55-23

Факультету германської філології і

Перекладу

Освітньої програми

Перекладознавство: професійно-

Орієнтований переклад (англійська

Мова і друга іноземна мова) за

Спеціальністю 035 Філологія

Баранова Артура Олексійовича

Науковий керівник: кандидат філологічних наук ,

Доцент Козаревич - Зозуля Л.В

Національна шкала _____

Кількість балів: _____

Оцінка: ЄКТС _____

Допущений до захисту

«__» _____ 2024 року

Завідувач кафедри теорії і практики

перекладу з англійської мови

_____ доц. Мелько Х.Б.

(підпис)

(ПІБ)

Київ – 2024

MINISTRY OF EDUCATION AND SCIENCE OF UKRAINE

KYIV NATIONAL LINGUISTIC UNIVERSITY

Department of Theory and Practice of Translation from the English Language

Master's Degree Thesis in Translation Studies

Under the title: «Empathization of Translation of Literary Texts Based on Modern English-Language Prose»

Group Pa55-23

School of Germanic Philology and Translation

Educational Programme

Translation Studies: Professionally-Oriented
Translation (English and Second Foreign
Language)

Majoring: 035 Philology

Artur O. Baranov

Research supervisor:

L.V. Kozarevych-Zozulia

PhD in Philology, Associate Professor

Kyiv – 2024

Київський національний лінгвістичний університет
Кафедра теорії і практики перекладу з англійської мови

ЗАВДАННЯ

на кваліфікаційну роботу магістра з перекладознавства

студента _____ курсу _____ групи факультету германської філології та перекладу КНЛУ

(ПІБ студента)

спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

Тема роботи _____

Науковий керівник _____

Дата видачі завдання “10” вересня 2023 р.

Графік виконання кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства

№ п/п	Найменування частин і план кваліфікаційної роботи	Графік виконання	Підписи студента і керівника
1.	Аналіз наукових першоджерел і складання бібліографії	Жовтень 2023 р.	
2.	Написання теоретичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 1)	Листопад 2023 р.	
3.	Добір мовного матеріалу тексту і складання Додатку (100 англійськомовних речень та їх переклад)	Грудень 2023р.	
4.	Аналіз мовного матеріалу тексту, який досліджується, і написання аналітичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 2)	Березень 2024 р.	
5.	Проведення перекладацького аналізу досліджуваного мовного явища і написання практичної частини кваліфікаційної роботи (розділ 3)	Травень 2024р.	
6.	Написання вступу і висновків дослідження, подання завершеної кваліфікаційної роботи науковому керівнику для попереднього перегляду	Вересень 2024 р.	
7.	Попередній захист кваліфікаційної роботи і подання завершеної кваліфікаційної роботи на кафедру	07 жовтня 2024 р.	
8.	Оформлення документації (відгуки) і підготовка презентації до захисту кваліфікаційної роботи	Жовтень 2024 р.	
9.	Захист кваліфікаційної роботи магістра з перекладознавства	Грудень 2024 р.	

Науковий керівник _____ (підпис)

Студент _____ (підпис)

**ВІДГУК НАУКОВОГО КЕРІВНИКА
НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА**

студента _____ курсу групи _____ факультету германської філології та перекладу спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

(ПІБ студента)

за темою _____

Відповідність кваліфікаційної роботи нормативним вимогам (необхідне позначити √ або +)		
1.	Наявність основних структурних компонентів	_____ усі компоненти присутні , _____ один компонент відсутній _____ декілька компонентів відсутні
2.	Відповідність оформлення, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ незначні помилки в оформленні _____ оформлення неправильне
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження	_____ повна відповідність _____ відповідність неповна _____ не відповідає вимогам

Особиста думка керівника _____

Кваліфікаційна робота _____ може бути (не може бути)

(ПІБ студента)

рекомендована до захисту

(підпис керівника)

(_____)
(ПІБ керівника)

” ___ ” _____ 2024

РЕЦЕНЗІЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ МАГІСТРА
З ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

студента(ки) _____ курсу групи _____ факультету перекладознавства спеціальності 035 Філологія, спеціалізації 035.041 Германські мови і літератури (переклад включно), перша – англійська, освітньо-професійної програми Перекладознавство: професійно-орієнтований переклад (англійська мова і друга іноземна мова)

(ПІБ студента)

за темою _____

	Критерії	Оцінка в балах
1.	Наявність основних компонентів структури роботи — <i>загалом 10 балів</i> (усі компоненти присутні – 10, один компонент відсутній – 5, декілька компонентів відсутні – 0)	
2.	Відповідність оформлення роботи, посилань і списку використаних джерел нормативним вимогам до кваліфікаційної роботи — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, поодинокі огріхи у форматуванні – 8, незначні помилки в оформленні – 6, значні помилки в оформленні – 4, оформлення переважно не відповідає вимогам – 0)	
3.	Відповідність побудови вступу нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, поодинокі огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки у формулюваннях – 6, суттєві помилки у формулюваннях – 4, не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
4.	Відповідність огляду наукової літератури нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві помилки у формулюваннях – 8, недостатня кількість проаналізованих іноземних джерел (мін. 30%) – 6, відсутній критичний аналіз наукових праць – 4, не відповідає вимогам за структурою і змістом – 0)	
5.	Відповідність аналітичної частини дослідження заявленій меті та завданням — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 6, суттєві помилки при аналізі фактичного матеріалу – 4, відсутність власного аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
6.	Відповідність практичної частини дослідження нормативним вимогам — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, несуттєві помилки при перекладі фактичного матеріалу – 6, суттєві помилки при перекладі й аналізі фактичного матеріалу – 4, відсутність перекладацького аналізу фактичного матеріалу (100 речень) – 0)	
7.	Відповідність висновків результатам теоретичної та практичної складових дослідження — <i>загалом 10 балів</i> (повна відповідність – 10, несуттєві огріхи стилістичного характеру – 8, неповне висвітлення результатів дослідження – 6, часткове висвітлення результатів дослідження – 4, не відповідає результатам дослідження – 0)	

Усього набрано балів: _____

(ПІБ рецензента)

(підпис рецензента)

”___” _____ 2024 р

ЗМІСТ

1. ВСТУП

РОЗДІЛ 1. ЕМПАТІЙНИЙ ВЕКТОР СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

- 1.1 Емпатія в лінгвістиці та перекладознавстві.
- 1.2. Поняття емпатизації перекладу.
- 1.3. Особливості перекладу художнього дискурсу.

РОЗДІЛ 2. СПЕЦИФІКА ЕМПАТИЗАЦІЇ В ХУДОЖНІХ ТВОРАХ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДАХ.

- 2.1. Феномен емпатійності перекладача.
- 2.2. Відтворення англійських емпативів в українських перекладах
- 2.3. Емпатійна модель перекладу

РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЇ ЕМПАТИЗАЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ.

- 3.1 Способи відтворення емпатії у перекладі.
- 3.2 Перекладацькі трансформації
- 3.3 Принципи досягнення емпатизації

ВИСНОВКИ

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

ДОДАТОК

SUMMARY

Вступ.

Переклад - це не лише технічний процес передання смислу, а й творчий акт, що вимагає глибокого розуміння і співпереживання. Феномен емпатії дає змогу перекладачеві встановити емоційний зв'язок з автором і текстом, сприяючи глибшому розумінню не тільки мовної основи оригінального твору, а й його культурного та емоційного контексту. Це особливо важливо під час роботи з художніми текстами, де емоційні чинники відіграють важливу роль у розкритті сенсу твору. Тому вивчення емпатії в контексті перекладу художніх текстів є важливою та актуальною проблемою.

Актуальність теми

Актуальність теми дослідження визначається зростаючою увагою до перекладацької емпатії у зв'язку зі складністю передавання художньої образності та емоційного тону текстів в іншомовному середовищі. На сучасному етапі розвитку перекладознавства дедалі частіше постає питання щодо необхідності відтворення емоційної та культурної глибини тексту, крім точного передання його смислового значення. Під час перекладу англійської літератури емоційна складова має особливе значення і має бути передана так само чітко, як і в оригінальному тексті. Вивчення емпатії в процесі перекладу дасть нам змогу краще зрозуміти механізми, що передають емоції автора та сприяють створенню адекватних та еквівалентних перекладів.

Мета та завдання дослідження

Метою дослідження є вивчення ролі емпатії в процесі перекладу сучасної англійської прози та виявлення специфічного змісту емпатії під час перекладу деяких літературних творів з англійської мови на українську. Для досягнення поставленої мети передбачається вирішити такі завдання:

1. вивчити теоретичні засади емпатії в лінгвістиці та перекладознавстві
2. проаналізувати вплив емпатії на прийняття перекладацьких рішень
3. вивчити способи відтворення афективного контексту в перекладі
4. проаналізувати приклади перекладів англійських романів з акцентом на стратегії емпатії
5. дати рекомендації щодо використання емпатії для підвищення якості перекладу художніх текстів.

Методи дослідження

Під час дослідження було використано кілька методів лінгвістичного аналізу, зокрема:

1. Методи аналізу тексту перекладу - аналіз оригінального та перекладеного текстів з точки зору емпатії
2. Порівняльні методи аналізу - порівняння оригінальних і перекладених творів.
3. Описові методи - опис конкретного змісту емпатії в перекладі.
4. Метод якісного контент-аналізу - дослідження тексту з емоційно-стилістичної точки зору.

Наукова новизна.

Наукова новизна отриманих результатів полягає в першому систематичному дослідженні ролі емпатії як ключового елемента в процесі перекладу англomовного роману українською мовою. Запропоновано новий підхід до аналізу емпатійних стратегій у перекладі, що дає змогу глибше зрозуміти емоційний зміст вихідного тексту та ефективніше донести його до читачів мовою перекладу.

Практична цінність.

Практична цінність дослідження полягає в тому, що в ньому надано рекомендації для перекладачів, які працюють із художніми текстами, щодо використання емпатійних стратегій у перекладі. Ці рекомендації можуть бути використані не тільки в практичній перекладацькій роботі, а й у викладанні курсів перекладознавства.

Апробація результатів.

Апробація результатів дослідження відбулася на Міжнародній науково-практичній конференції «AD ORBEM PER LINGUAS» 16-17 травня 2024 року». На підставі результатів дослідження «. Емпатизація та способи її перекладу», тези опубліковано в матеріалах Міжнародної науково-практичної конференції “Українська непереможна семіотика: мова - освіта - дискурс” 16-17 травня 2024 р. Київ: Видавничий центр КНЛУ, 2024. С. 14-16,.

https://knlueduua-my.sharepoint.com/:b:/g/personal/website_knlu_edu_ua/EXOqCvfsGVVCuIrQBhKjfrAB91SvgDlcrfj4X-FOeXfPtw?e=RD buUz

Структура роботи

Ця магістерська робота складається зі вступу, трьох розділів, висновку, списку літератури та додатка. Розділ 1 присвячено теоретичним засадам емпатії в перекладознавстві, розділ 2 - аналізу практичних прикладів у перекладі англійської прози, розділ 3 - аналізу прикладів емпатії в процесі перекладу.

РОЗДІЛ 1.

ЕМПАТІЙНИЙ ВЕКТОР СУЧАСНОГО ПЕРЕКЛАДОЗНАВСТВА

1.1 Емпатія в лінгвістиці і перекладознавстві

У лінгвістиці та перекладознавстві емпатія відіграє важливу роль у розумінні та інтерпретації мовлення.

Це визначається як здатність співпереживати та розуміти емоційні стани, думки та переживання інших.

Перекладач, як зазначають такі дослідники, як Сьюзен Баснетт, не тільки передає мовну інформацію, але й виступає емоційним посередником, «переживаючи» текст разом з автором.

Це означає, що людина, яка володіє емпатією, може відчувати та співчувати емоціям інших, розуміючи їхні перспективи та переживання.

У контексті лінгвістики емпатія виражається в здатності сприймати не тільки слова, а й емоційний тон, інтонацію, загальний настрій мовця.

Наприклад, читаючи текст або слухаючи промову, емпатична людина може відчувати емоції, висловлені в промові, і краще зрозуміти наміри та почуття автора.

У перекладознавстві емпатія є ключовим фактором у досягненні високоякісного перекладу.

Емпатичний перекладач може краще зрозуміти мету та задум автора, що допомагає передати не лише буквальний зміст тексту, але й його емоційну та культурну сутність.

Наприклад, перекладаючи літературні твори чи поезію, важливо враховувати не лише лексичне значення слів, а й їх експресивність та емоційне забарвлення.

Художня емпатія є ключовим елементом творчого процесу, який дозволяє митцям відчувати емоційний зв'язок з об'єктами та персонажами своїх творів. Її можна поділити на два види:

Естетичну та інтелектуальну. Естетична емпатія полягає в здатності митця співпереживати з образом, будь то живий чи неживий об'єкт, «вживатися» в ситуацію, яку він створює, наділяючи її людськими рисами. Інтелектуальна емпатія спрямована на генерацію нових ідей у науці та техніці через ототожнення себе з досліджуваним об'єктом, що сприяє усуненню традиційних обмежень мислення і стимулює виникнення оригінальних ідей.

Ці принципи художньої емпатії підтверджуються думками видатних філософів і митців. Наприклад, Гегель розглядав процес «занурення» художника в свій матеріал як об'єднання суб'єктивності митця та об'єктивності зображуваного об'єкта. Виготський називав мистецтво «соціальною технікою почуттів», що впливає на емоції, тоді як Флобер стверджував, що мадам Боварі була частиною його самого, наголошуючи на особистому зв'язку між автором і його персонажами.

Крім того, емпатія впливає на міжособистісні стосунки в контексті міжкультурної комунікації.

Здатність розуміти культурні та мовні особливості інших народів і співпереживати їм допомагає зберегти та підтримувати взаєморозуміння та повагу до різноманітності.

Такий підхід сприяє покращенню спілкування між представниками різних культур і мовних спільнот, тим самим сприяючи налагодженню гармонійних стосунків.

Емпатія є важливим фактором у перекладі тексту, оскільки вона допомагає перекладачеві краще зрозуміти природу оригінального тексту та донести його значення до інших читачів.

Це виражається в здатності співпереживати автору і його намірам, а також здатності відчувати емоції тексту.

У художніх перекладах емпатія допомагає перекладачеві відчувати й передати внутрішній світ героїв, їхні думки й почуття.

Це дуже важливо, оскільки взаємодія героїв визначає хід подій у тексті, а його точна передача в перекладі забезпечує відтворення авторського задуму й допомагає читачеві глибше сприйняти текст.

У наукових або технічних текстах емпатія може допомогти перекладачеві краще зрозуміти особливості мови автора та теми.

Наприклад, потреби в наукових дослідженнях можуть задовольнити лише експерти в певній галузі.

Тому для перекладача важливо розуміти контекст і задум автора, щоб точно відтворити цю інформацію в перекладі.

Під час перекладу гумористичних чи іронічних текстів важливу роль відіграє також емпатія.

Уміння сприйняти й зрозуміти авторський гумор чи іронію та передати їх у перекладі допомагає перекладачеві зберегти оригінальну тональність тексту та забезпечити комунікативний успіх перекладу.

Стратегії емпатії в перекладі спрямовані не лише на передачу семантичного змісту тексту, але й на відтворення емоційного та культурного контексту цього тексту, враховуючи особливості аудиторії цільової мови.

Ці стратегії включають різноманітні прийоми перекладу, спрямовані на забезпечення повноти та виразності перекладу.

Однією з важливих стратегій емпатії є використання емоційних проявів для відтворення тонкощів емоційного стану оригінального автора.

Це може включати використання слів і виразів, які викликають подібні емоції в цільовій мові, а також використання різних стилістичних прийомів, які допомагають передати емоційний колорит оригіналу.

Інша стратегія емпатії полягає в тому, щоб враховувати культурний контекст у вихідному та цільовому текстах.

Перекладачі повинні знати про культурні нюанси та особливості обох мовних середовищ, щоб успішно передати культурно специфічні аспекти тексту.

Це може включати використання аналогій або адаптацію культурного самовираження відповідно до аудиторії цільової мови.

Крім того, емпатичні стратегії можуть включати використання лінгвістичних засобів, спрямованих на відтворення мовного стилю та інтонації оригіналу.

Це може включати використання певних словникових одиниць, синтаксичних структур і риторичних засобів, які допомагають зберегти стиль і тон оригінального тексту.

Загалом, стратегії емпатії в перекладі є важливим інструментом для забезпечення повноти та ефективності перекладу, оскільки вони дозволяють перекладачеві краще зрозуміти й відтворити емоційний і культурний контекст адаптації оригінального тексту.

Емпатія відіграє ключову роль у розвитку міжкультурної компетентності перекладача, оскільки дозволяє перекладачу чіткіше розуміти та відчувати культурні та психологічні особливості інших етнічних груп.

Взаємозв'язок між емпатією та міжкультурною чутливістю полягає в тому, що розвинена емпатія допомагає перекладачу глибше сприймати емоційний і культурний контекст вихідного тексту, допомагаючи уникнути культурних непорозумінь і забезпечити точніші та повніші переклади.

Наприклад, дослідження «Роль емпатії в усному та усному перекладі» Ліндсі Вілкінсон (Wilkinson, 2018) підкреслює важливість розвитку емпатії до перекладачів у контексті міжкультурної комунікації.[12:8]

Дослідження показують, що перекладачі з вищим рівнем емпатії, швидше за все, успішно спілкуватимуться з представниками інших культур, допомагаючи їм уникати культурних непорозумінь і надавати кращі переклади.

Крім того, дослідження «Емпатія та культурна компетентність у перекладі художніх текстів» Марка Сміта (Сміт, 2019) вивчає вплив емпатії на якість перекладу художнього тексту.[11:14]

Було виявлено, що перекладачі з розвиненими емпатичними здібностями краще відтворюють емоційний і культурний контекст оригіналу, що призводить до більш точних і автентичних перекладів літературних творів.

У сучасних дослідженнях роль емпатії у встановленні ефективних міжособистісних і міжкультурних стосунків у процесі перекладу стає все більш актуальною і важливою.

Дослідження показують, що емпатія та здатність перекладача сприймати та враховувати емоційний стан клієнта, автора чи аудиторії можуть мати значний позитивний вплив на якість та ефективність їх копії.

Емпатія в міжособистісних стосунках допомагає перекладачам краще зрозуміти потреби, очікування та емоційний стан замовника чи автора тексту.

Це допомагає зміцнити довіру, покращити спілкування та сприяти успішному виконанню завдань.

Крім того, прояв співчуття може спонукати клієнтів бути більш відкритими та співпрацювати, що також позитивно впливає на результати перекладу.

У міжкультурних стосунках емпатія є ключовим фактором, оскільки вона допомагає перекладачеві краще зрозуміти й адаптуватися до культурних особливостей і вимог слухача.

Здатність сприймати й розуміти емоційний і культурний контекст дозволяє перекладачам виконувати свою роботу ефективніше й повніше в контексті міжкультурної комунікації.

Такий підхід допомагає уникнути культурних непорозумінь, покращує сприйняття перекладу різними аудиторіями, сприяє побудові відкритих і довірливих стосунків між представниками різних культур.

У дослідженні «Емпатія та міжособистісні стосунки в перекладі» автор Анна Лі (Lee, 2020) наголошує на тому, як емпатія впливає на міжособистісні стосунки між перекладачами та клієнтом або автором тексту.

Автор досліджує, як емпатія перекладача, здатність розуміти та враховувати емоційний стан клієнта може позитивно вплинути на якість та ефективність перекладу.[13:17]

У той же час наведення прикладів ситуацій, які демонструють емпатію, допомагає перекладачу краще зрозуміти потреби та очікування клієнта, що призводить до успіху завдання.

Стаття Марії Гарсія «Вплив емпатії на міжкультурну комунікацію в перекладі» (García, 2019) досліджує вплив емпатії на міжкультурну взаємодію та мистецтво сприйняття перекладу в різних культурних середовищах.[14:24]

Автор досліджує, як чутливість і розуміння емоційних і культурних контекстів допомагають перекладачам виконувати свою роботу ефективніше з точки зору міжкультурної комунікації.

Дослідження також наводить приклади ситуацій, коли прояв емпатії допомагає зменшити культурні непорозуміння та покращити якість перекладу.

Наукові та емпіричні дослідження надають численні докази важливості емпатії в процесі перекладу.

Результати цих досліджень підтверджують, що емпатія сприяє якісній і повній передачі сенсу тексту, а також сприяє ефективній побудові міжособистісних і міжкультурних стосунків.

Наукові дослідження в галузі перекладознавства показують, що перекладачі, які демонструють високий рівень емпатії, мають більші шанси на успіх у сприйнятті, аналізі та передачі емоційного та культурного контексту композиції тексту.

Ці перекладачі можуть краще зрозуміти потреби та очікування клієнта чи автора, що допомагає зміцнити довіру та успішно виконати завдання.

Практичні приклади застосування стратегій емпатії в реальних ситуаціях перекладу доповнюють результати наукового дослідження.

Вони демонструють, як визначення емпатії та розуміння емоцій і почуттів може сприяти точнішій і повній передачі змісту тексту, особливо у випадку емоційного, культурно насиченого мовлення або ідіом.

Як наслідок, ці дослідження та практичні приклади підтверджують важливість емпатії в перекладі та її вплив на якість та ефективність перекладу текстів різного характеру та стилю різними способами.

У підрозділі «Емпатія в лінгвістиці та перекладознавстві» досліджує важливість емпатії в контексті усного висловлювання та перекладу.

Концепція емпатії — це здатність співчувати та розуміти почуття, думки та переживання інших, а також її вплив на сприйняття мовлення та міжособистісні стосунки в багатогранних контекстах спілкування.

Результати досліджень показують, що емпатія відіграє важливу роль у процесі сприйняття та відтворення тексту в перекладі.

Перекладачі, у яких розвинена емпатія, краще розуміють і відчують текст, який перекладають, що дозволяє точніше й емоційніше передавати зміст тексту.

Таким чином, у висновку розділу підкреслюється важливість розвитку емпатії у перекладачів як частини їхнього професійного розвитку, щоб забезпечити якісний і відповідний переклад для читачів.

Розуміння та використання стратегій емпатії допомагає покращити обізнаність щодо перекладу та покращити якість перекладу в міжкультурній комунікації.

1.2. Поняття емпатизації перекладу

Поняття емпатії в перекладі означає здатність перекладача відчувати, розуміти та відтворювати емоційний і культурний контекст вихідного тексту в перекладі.

Це й намагання перекладача пережити та співпереживати автору, а також уміння враховувати психологічні особливості, культурні та історичні нюанси мови, якою він перекладає.

Концепцію емпатії до перекладу можна розглядати як інтерактивний процес між перекладачем і вихідним текстом, у якому перекладач не лише передає слова, а й намагається зрозуміти й відчути емоції, ставлення й наміри перекладача.

Це сприяє збереженню автентичності та емоційності тексту в перекладі.

Наприклад, під час художнього перекладу перекладач може використовувати емпатичні стратегії, такі як використання метафор, які відображають схожі емоції чи стани, які передбачав оригінальний автор, або вибрав слова, які відтворюють схожі асоціації чи настрої.

Щодо концепції емпатійного перекладу можна сформулювати наступне:

1. Психологічний аспект емпатії в перекладі: - Розуміти думки та почуття автора оригінального тексту: Перекладач повинен вміти відчувати і розуміти емоції, висловлені в тексті.

Це вимагає від перекладача високої емоційної чутливості та вміння відобразити їх у перекладі.

- Розглянемо психологічні аспекти спілкування: Під час перекладу важливо не тільки передати слова, але й враховувати контекст, у якому вони вживаються, а також наміри та емоції мовця.

2. Культурні аспекти емпатії в перекладі: - Розуміння культурних особливостей: Перекладачі повинні розуміти культурні аспекти вихідної та цільової мов.

Це знання традицій, ритуалів, стереотипів та інших культурних нюансів, які можуть вплинути на сприйняття тексту.

- Уникайте культурних конфліктів: Перекладачі повинні уникати культурних конфліктів, беручи до уваги культурні відмінності та табу.

Це допоможе забезпечити відповідність і прийнятність перекладу для цільової аудиторії.

3. Лінгвістичний аспект емпатії в перекладі: - З урахуванням мовної експресії: Перекладач повинен вміти передати не тільки зміст тексту, але й стиль, його експресію та інтонацію.

Це вимагає від перекладача уваги до мовних особливостей вихідної мови та пошуку найкращих мовних засобів для передачі сенсу.

- Адаптація до особливостей цільової аудиторії: Перекладач повинен адаптувати переклад до особливостей цільової аудиторії, враховуючи її мовні та культурні уподобання.

Такий підхід допомагає зберегти точність і емоційне забарвлення оригінального тексту, а також забезпечує зрозумілість і прийнятність для різних культурних і мовних спільнот.

Емпатичний підхід до перекладу передбачає не тільки розуміння вербального змісту тексту, але й обов'язковий врахування контексту, настрою, інтонації та емоційного забарвлення.

Перекладач повинен вміти виражати ті самі емоції, що виражені в оригінальному тексті, і передати їх у перекладі.

Це може включати переказ власного досвіду, подібних ситуацій або використання специфічних мовних структур для забезпечення найбільш точного відображення емоційного поля тексту.

Наприклад, якщо вихідний текст відображає глибокі емоції та емоційне напруження, перекладач повинен знайти схожі вирази в цільовій мові, щоб передати ту саму емоційну насиченість.

Це може включати використання інтонації, вибір певних слів або використання метафор і образів, які змінять емоційний стан оригіналу.

Деякі автори, наголошують на важливості емпатії в процесі перекладу як ключового чинника досягнення високоякісного перекладу та сприйняття читача.

Вони рекомендують перекладачам активно розвивати емпатію як частину їхнього професійного розвитку, оскільки це допомагає їм краще розуміти й відчувати текст, який вони перекладають, і відтворювати його з точністю, відповідністю та багатими емоціями.

Важливі аспекти

1.Важливість емпатії в процесі перекладу: Під час перекладу літературного твору, наприклад роману чи поеми, емпатія допомагає перекладачеві відчувати й зрозуміти емоційний стан персонажа чи автора.

Наприклад, у романі, який описує складні сімейні стосунки, перекладач має розуміти внутрішні конфлікти й душевні переживання героїв, щоб правдиво передати їхні характери та вчинки, рухи.

2.Розвиток емпатії у перекладача: - Перекладач може розвинути емпатію, аналізуючи власну реакцію на текст і спостерігаючи за його елементами.

Які фактори можуть викликати у нього емоційну реакцію?

Наприклад, вивчення відгуків на різні жанри (трагедія, комедія, роман) може допомогти перекладачам краще зрозуміти, як текст передає емоції.

3.Приклад успішного використання стратегії емпатії: - Під час перекладу поезії перекладач може виявляти емпатію до поетичних образів, звертаючи увагу на образи та емоції, у яких вони контактують.

Наприклад, у вірші, що описує природу, емпатичний перекладач передасть не лише описові деталі, а й відчуття спокою та гармонії, які описує автор.

4. Вплив емпатії на успіх у кар'єрі: – Перекладач, який виявляє співчуття до потреб і очікувань клієнта, може створити задовільний і відповідальний переклад, який відповідає його очікуванням.

Наприклад, у випадку усного медичного перекладу, де важливі точність і чутливість до контексту, перекладач із розвиненою здатністю до емпатії може краще задовольнити потреби пацієнта та спеціаліста з охорони здоров'я.

Ці приклади демонструють, наскільки емпатія важлива на кожному етапі перекладу, від розуміння тексту до задоволення потреб клієнта.

Поняття емпатії в перекладі відкриває багато можливостей для кращого розуміння та передачі змісту тексту.

Цей розділ дозволяє розглядати емпатію як важливий аспект сприйняття та відтворення перекладачем вокального матеріалу.

Дослідження показали, що емпатія перекладача сприяє більш точному та емоційному перекладу, що важливо в міжкультурній комунікації.

Підкреслюється, що розвиток емпатії у перекладачів є необхідною частиною їх професійного розвитку.

Через важливість розуміння та відображення емоційного та культурного змісту вихідного тексту перекладач повинен активно розвивати емпатію.

Таким чином, у висновку розділу підкреслюється, що емпатія в перекладі є ключовим фактором у забезпеченні якості та актуальності перекладу для читачів.

Розуміння та використання стратегій емпатії допомагає перекладачам краще сприймати та передавати відтінки значення в тексті, що, у свою чергу, призводить до кращого спілкування та розуміння між культурами.

1.3. Особливості перекладу художнього дискурсу.

Переклад художнього мовлення — складна робота, оскільки пов'язана з відтворенням не лише змісту, а й емоційно-естетичної складової оригіналу.

Деякі характеристики перекладу художнього мовлення включають:

1. Творчий підхід: Перекладач повинен творчо підходити до перекладу, щоб зберегти стиль, атмосферу та відчути контакт оригіналу.

Це може вимагати від перекладача використання різноманітних лінгвістичних прийомів і трансформації тексту. [10:75-88]

2.Вірність авторському стилю: Перекладач повинен дотримуватися стилю та поведінки оригінального автора, зберігаючи його власні особливості та ідіоми.

Це допомагає зберегти автентичність і автентичність твору в перекладі.

3.Копіювання метафор, образів: Романи часто використовують метафори, образи та символи для передачі значення.

Перекладач повинен знайти еквівалентні метафори та образи в цільовій мові, щоб відтворити оригінальний ефект.

4.Уважність до культурних відмінностей : Перекладачі повинні бути чутливими до культурних відмінностей між джерелом і цільовим текстом, оскільки деякі образи та вирази можуть викликати чутливі почуття, різні в різних культурах.

Це може вимагати адаптації тексту до культурного контексту цільової мови.

5.Ретельне відтворення діалогу та мовленнєвої характеристики: Діалог у художньому творі має власну специфіку й індивідуальність героя.

Перекладач має передати цю індивідуальність у перекладі, враховуючи голосові характеристики та мовленнєві моделі кожного героя.

6.Збереження емоційної насиченості: Художні тексти часто мають яскраво виражену емоційну складову.

Перекладач повинен забезпечити відтворення цієї емоційної інтенсивності в перекладі, щоб читач міг відчути такий же емоційний вплив, як і оригінал.

Ці аспекти вимагають від перекладача не лише знання мови, а й глибокого розуміння художнього тексту, його контексту та задумів автора.

Враховуючи вищезазначені характеристики, переклад художнього дискурсу вимагає від перекладача творчості, глибокого розуміння тексту та контексту та чутливості до культурних відмінностей.

Важливо зберегти автентичність і емоційну насиченість оригіналу, щоб переклад відобразив усі важливі аспекти твору.

Для успішного перекладу художнього дискурсу перекладачі повинні активно використовувати різні перекладацькі стратегії та техніки.

Наприклад, він може використовувати транслітерацію, що означає передачу безлічі варіантів транслітерації з іншої мови, або транслітерацію слів чи виразів, які не мають точного еквівалента в цільовій мові.

Також можна використовувати такі методи перекладу, як еквівалентний

переклад, у якому значення та ідеї зберігаються, але змінюється форма, або приручення, у якому перекладач додає або змінює текст, щоб зрозуміти чи покращити значення.

Крім того, успішний переклад художнього тексту вимагає глибокого розуміння культурного контексту як вихідної, так і цільової мови.

Це дозволить уникнути культурних непорозумінь і забезпечити повне відображення намірів і почуттів автора до тексту.

Загалом, переклад художнього дискурсу вимагає від перекладача не лише високої лінгвістичної компетенції, а й глибокого розуміння та співпереживання тексту та його автору.

Крім того, однією з головних особливостей перекладу художнього мовлення є збереження стилю й атмосфери оригіналу.

Перекладач має ретельно враховувати мовні особливості автора, його образний світ, його метафори та тонку манеру письма.

Важливо, щоб переклад не лише передавав поверхневий зміст тексту, а й його емоційно-естетичну складову.

Ще одним важливим аспектом є збереження оригінального ритму, ритміки та мелодики тексту, особливо в поетичних творах.

Перекладач має знайти баланс між збереженням форми та передачею сенсу, щоб переклад не лише відтворював літературну красу, але й емоційний вплив оригіналу на читача.

Зусилля перекладача спрямовані також на передачу неповторних відтінків і виразності авторського мовлення, особистого стилю та характерних рис героїв.

Це допомагає зберегти автентичність і відтворити таку саму емоційну реакцію читача, що й оригінал.

Отже, переклад художнього мовлення – це складний і творчий процес, що вимагає від перекладача не лише високої ораторської майстерності, а й уміння відчувати та відтворювати власні емоції та стиль автора.

Додатковим аспектом перекладу художнього дискурсу є збереження автентичності культурного контексту та особливостей етнічних, історичних та соціокультурних умов тексту.

Перекладач повинен бути знайомий з культурними особливостями вихідної та цільової мов, а також мати глибоке розуміння історичного та соціального контексту твору.

Це дозволить точніше відтворити автентичний тон і настрої оригіналу.

Крім того, важливо враховувати інтертекстуальні зв'язки та взаємодію тексту з культурною, літературною та історичною інформацією.

Перекладач повинен мати можливість передати ці зв'язки та асоціації цільовою мовою, забезпечуючи тим самим зрозумілість і придатність перекладу для читачів з різним культурним і освітнім рівнем.

Крім того, важливим чинником успішного перекладу художнього мовлення є здатність перекладача мислити творчо та інноваційно.

Перекладач повинен мати свій стиль і свою оригінальну інтерпретацію, яка передасть не лише слова, а й думки, почуття та емоції автора.

Це створює неповторну атмосферу й особливу привабливість перекладу, здатну зберегти й підвищити літературну цінність оригінального тексту.

Важливо також враховувати специфіку жанру та контекст, у якому використовується одиниця вимови.

Наприклад, під час перекладу поезії важливо зберегти ритм, риму та мелодію вірша, що може вимагати від перекладача творчого підходу та, можливо, використання різних мовних засобів для досягнення того самого ефекту.

Важливо також враховувати вибір лексики та граматичних структур залежно від характеру героїв, сюжету та обставин, які суттєво впливають на сприйняття та емоційну насиченість документа.

Крім того, у художньому перекладі важливо передати не лише значущий зміст, але й емоційний контекст, атмосферу та стиль оригінального твору.

Це може вимагати від перекладача використання експресивно-образного мовлення, здатного відтворити атмосферу та настрої оригіналу.

Слід також враховувати культурні відмінності, оскільки певні вирази чи зображення можуть мати різне значення в різних культурах.

Ідеальним втіленням такого перекладу є його здатність перенести читача у світ оригінального твору, зберігаючи його автентичність і виразність.

Особливістю перекладу художньої мови є те, що це складний аспект перекладацької діяльності, що вимагає від перекладача певних підходів і навичок.

У цьому підрозділі були розглянуті ключові аспекти художнього перекладу, зокрема:

1. Роль культурного контексту: Успішне відтворення художнього тексту вимагає розуміння культурних нюансів і особливостей, відображених в оригінальному тексті.

Перекладач повинен враховувати ці аспекти, щоб забезпечити автентичність і емоційну насиченість тексту, відтвореного новою мовою.

2. Творчість і гнучкість: Переклад художніх текстів часто вимагає від перекладача творчості та гнучкості у виборі мовних засобів.

Важливо зберегти стиль та індивідуальність автора, одночасно адаптуючи текст до мовних і культурних особливостей цільової аудиторії.

3. Передача емоцій: Переклад художнього дискурсу повинен передавати не лише смисловий зміст, а й емоції, закладені в оригіналі.

Ефективний переклад вважається успішним, коли перекладач відтворює емоційну насиченість і атмосферу тексту.

4. Розгляд структури та стилю: Перекладач повинен ретельно проаналізувати структуру та стиль оригінального тексту, щоб забезпечити логічність та гармонійність перекладу.

Загальний висновок підрозділу підкреслює складність і важливість перекладу художнього дискурсу, а також необхідність унікальних підходів і креативності з боку перекладача для досягнення ефективних результатів і високої якості.

На завершення, в цьому розділі йдеться про ключові аспекти та важливість емпатії в художньому перекладі.

Успішний переклад художнього тексту потребує не лише знання мови, а й емпатії – здатності сприймати й відчувати емоції, висловлені в оригінальному тексті.

Співпереживання дає змогу перекладачеві глибше зрозуміти й відтворити внутрішній світ героїв, атмосферу й емоційний перебіг твору.

1. Емпатія в перекладі включає в себе здатність перекладача ідентифікувати себе з автором і передати його або її емоції через переклад.

Це передбачає не лише точну передачу змісту, а й відтворення стилю, тону й емоційної насиченості оригіналу.

2. Переклад художніх текстів має свої особливості, де важливо передати емоції, зберегти авторський стиль, а також врахувати культурно-історичний контекст.

3. Ефективний переклад художнього мовлення вимагає від перекладача не лише глибоких знань мови, а й уміння відчувати та передати емоції, закладені в тексті.

Загалом емпатія виявляється ключовим чинником перекладу художніх текстів, що сприяє точному відтворенню та емоційній насиченості оригіналу та забезпечує збереження внутрішнього змісту й індивідуальності його причини.

РОЗДІЛ 2

СПЕЦИФІКА ЕМПАТИЗАЦІЇ В ХУДОЖНІХ ТВОРАХ ТА ЇХ ПЕРЕКЛАДАХ.

2.1. Феномен емпатійності перекладача

Емпатія в перекладі — важливий аспект, який сильно впливає на якість перекладу, особливо коли йдеться про художні чи емоційні тексти.

Феномен емпатії перекладача стосується здатності перекладача спочатку зрозуміти й відчувати емоції та спонукання автора в вихідному тексті, а потім відтворити ці емоції в перекладі.

Це вимагає не лише володіння мовою, а й глибокого розуміння культурного контексту персонажа, його емоційного забарвлення та психологічного стану.

Теоретична основа Емпатія визначається як здатність розуміти та відчувати емоції інших.

Він має два основних компоненти: когнітивну емпатію (здатність розуміти думки та точки зору інших) та афективну емпатію (здатність переживати емоції інших).

У контексті перекладу особливого значення набуває емоційна емпатія, яка дає змогу перекладачеві вловити й відтворити емоційні відтінки тексту.

Переклад — це більше, ніж просто заміна слів з однієї мови словами з іншої.

Це передбачає культурну адаптацію та трансформацію інформації таким чином, щоб вона зберегла своє початкове значення та вплив у новому мовному та культурному контексті.

Це означає, що перекладач повинен не тільки розуміти мову, але й відчувати культурні та емоційні аспекти оригіналу.

Такі дослідження, як дослідження Сюзанни Басснет і Лори Шерідан, підкреслюють важливість емпатії в художньому перекладі. [34:27]

Вони підкреслюють, що успішний переклад художнього тексту потребує не лише лексичної точності, а й емоційної відповідності.

Перекладачі з високим рівнем емпатії краще передають емоційні відтінки оригіналу, роблячи переклад більш автентичним.

У наукових текстах, які підкреслюють точність і ясність, емпатія може бути продемонстрована через розуміння потреб і очікувань цільової аудиторії.

Наприклад, у перекладі роману «Наші несправні зірки» Джона Гріна перекладач мав передати не лише текст, а й необхідні глибокі емоційні відтінки для розуміння героїв і сюжету.

Співпереживання в цьому випадку допомагає зберегти емоційний резонанс оригіналу.

При перекладі наукових статей важливо не тільки забезпечити точність термінології, але й зрозуміти, як читач сприйме інформацію.

Перекладачі, які враховують контекст і культурні особливості цільової аудиторії, можуть краще адаптувати складні концепції, забезпечуючи їх доступність і легкість розуміння.

Феномен емпатії перекладача має особливе значення для забезпечення якості перекладу, особливо художньої та наукової літератури.

Емпатія дозволяє перекладачеві не тільки точно відтворити текст, а й передати емоційний і культурний контекст оригіналу.

Це підкреслює необхідність ретельного розуміння не лише лінгвістичних аспектів, а й культурних і психологічних елементів тексту, які складають основу.

Емпатійний переклад художніх текстів базується на ідеї того, що художні тексти, особливо ті, які мають емоційно-психологічні компоненти, можуть викликати в читача різні емоції, співпереживання та враження. Перекладач, відтворюючи такі тексти на інші мови, повинен не лише передати слова, але й зберегти той самий емоційний заряд, який має оригінал. Емпатійний переклад вимагає від перекладача здатності співпереживати і відчувати ті самі емоції, які викликав оригінал, та втілювати їх у тексті перекладу. [1:66,183-186]

Цей тип перекладу відіграє важливу роль у збереженні та передачі культурних, емоційних та естетичних аспектів оригінального тексту. Він дозволяє читачам, які не володіють оригінальною мовою, сприймати та розуміти твори інших культур через призму своєї власної мови та культурного контексту.

Такий підхід до перекладу може бути особливо важливим у випадку художніх творів, які мають значний емоційний вплив на читачів та їхнє сприйняття світу. Він допомагає зберегти аутентичність та емоційний заряд оригіналу, забезпечуючи тим самим якісне і глибоке сприйняття та враження від перекладеного тексту.

Додатково, емпатійний переклад художніх текстів передбачає врахування не лише словесних аспектів оригіналу, але й внутрішньої сутності та емоційної глибини тексту. Перекладач повинен бути здатний відчувати та відтворити ті самі емоції, які виражені в оригінальному тексті, навіть якщо це вимагає творчого підходу та адаптації тексту до нової мови та культурного контексту.

Емпатійний переклад вимагає від перекладача глибокого розуміння менталітету, соціокультурного контексту та емоційного підтексту як оригінального, так і цільового аудиторій. Перекладач повинен урахувувати культурні нюанси та специфіку виразності, які можуть відрізнятися в різних культурах.

Крім того, емпатійний переклад сприяє поглибленому розумінню та співпереживанню читачів, оскільки дозволяє їм відчувати емоції та переживання героїв та ситуацій тексту на емоційному рівні. Це робить читання перекладеного тексту більш іммерсивним та захоплюючим для аудиторії.

Приклади з романів «To Murder a Mockingbird» та «The Kite Runner» ілюструють цей підхід. У «To Slaughter a Mockingbird», емпатійний переклад передбачає відтворення не лише слів, а й емоційно насичених сцен, таких як діалоги про справедливість, расову нерівність та моральність. Перекладач повинен врахувати не лише лінгвістичні аспекти, а й культурний контекст та соціальні нюанси.

У «The Kite Runner» емпатійний переклад охоплює глибокі емоційні конфлікти та страждання головного героя, які важко передати лише словами. Перекладач повинен знайти відповідний тон та стиль, щоб передати інтенсивність почуттів, що присутні у оригіналі.

Слід зазначити також , що емпатичний переклад художніх текстів може включати:

1.Психологічні аспекти перекладу: Емпатичний переклад передбачає здатність відчувати та розуміти емоції, виражені в оригінальному тексті перекладача.

Це означає врахувати психологічні аспекти героїв, їхні мотивації та страхи, передати їхню глибину та складність у перекладі.

2. Культурний контекст: Емпатичний переклад також враховує культурні відмінності та характеристики, щоб забезпечити відтворення значень і емоцій, які можуть відрізнятися залежно від культурної школи.

3.Виберіть лексику та стиль: Перекладач повинен ретельно підбирати лексику та стилістичні засоби, щоб відтворити тон і атмосферу оригіналу.

Це може включати використання емоційних слів, аналогій і метафор для передачі внутрішнього світу персонажа.

4.Використовуйте контекст: Перекладач має ретельно проаналізувати контекст кожного речення та сцени, щоб точно визначити емоційний та психологічний зміст.

Це вимагає ретельного вивчення ситуації, в якій подається текст, а також особливостей персонажів.

5.Емоційність викладу: Емпатичний переклад передбачає вміння передати не лише смислове навантаження, а й емоційний вплив тексту на читача.

Це може включати використання виразного перекладу, щоб посилити емоційну силу тексту та наблизити читачів до героїв та їхніх емоцій.

Таким чином, загальна мета емпатійного перекладу полягає в тому, щоб створити переклад, який відтворює не лише слова, але й емоційну та психологічну глибину оригіналу, щоб читач міг відчути те саме почуття, що й під час читання оригінального тексту.

Розглядаючи цю тему про емпатичний переклад художніх текстів, варто також навести кілька прикладів із джерел:

1.Розуміння емоцій персонажів: Емпатичний переклад включає глибоке розуміння емоцій і почуттів персонажів, виражених у текст.

Наприклад, у романі «Вбити пересмішника» Аттікус Фінч виступає як символ справедливості та моральної сили.

Перекладаючи його рядки, важливо було зберегти його індивідуальність і тон, щоб передати емоційну силу його слова.

2. Відтворення атмосфери: Емпатичний переклад також передбачає відтворення атмосфери та настрою оригіналу.

Так, наприклад, у романі «Літун повітряних зміїв» атмосфера Афганістану під час хаотичних подій відіграє важливу роль для розуміння емоцій і вчинків героїв.

Перекладач повинен підтримувати цю атмосферу, використовуючи відповідний словниковий запас і інструменти опису.

3. Передача внутрішніх конфліктів: У багатьох художніх текстах є персонажі з внутрішніми конфліктами та протиріччями.

Емпатичний переклад передбачає відтворення цих конфліктів у перекладі.

Так, наприклад, у фільмі «Логовець повітряних зміїв» головний герой Амір стикається з внутрішнім конфліктом між почуттям провини та бажанням виправдатися.

Перекладач повинен знайти відповідні вирази, щоб передати цей внутрішній діалог і напругу.

4. Використання вербальної та візуальної морфології: Емпатичний переклад також розглядає використання вербальної та візуальної морфології, яка відображає емоційну глибину тексту.

Наприклад, у «Вбити пересмішника» образ чорного птаха символізує невинність і справедливість, а в «Той, що летить» образ кита і літака стають символами свободи і надії.

Перекладач повинен знайти відповідні еквіваленти цим образам у перекладі, щоб передати їх силу та емоційне значення.

Ці декілька прикладів демонструють, як емпатичний переклад може допомогти відтворити емоційну та психологічну глибину літературного тексту, зберігаючи його автентичність і вплив на читача.

Варто також відзначити певні підходи до емпатійного перекладу. Давайте розглянемо кожен із цих підходів до емпатичного перекладу більш детально:

1. Емпатійне відображення: - Цей підхід проактивно зосереджується на емоційних аспектах і психології оригінального тексту.

Перекладач намагається знайти мовні засоби, які найкраще відображають емоційний стан героя та ситуацію.

Наприклад, у «Вбити пересмішника», коли головний герой Скотт стає свідком расистського насильства, перекладач може використати емоційні слова та фрази, щоб висловити образу та своє обурення.

2.Емпатійне копіювання: -Цей підхід передбачає буквальне відтворення емоцій і почуттів вихідного тексту в перекладі.

Перекладач намагається відтворити ті самі емоційні реакції, які викликає оригінал, використовуючи схожі слова та фрази.

Наприклад, у *The Kite Runner*, коли персонаж відчуває провину за свої дії, перекладач може використовувати подібні слова та вирази, щоб викликати почуття провини та жалю в оригіналі.

3.Вираження емпатії: -Цей підхід передбачає активне співпереживання та переживання емоційних станів героїв вихідного тексту.

Перекладач намагається відтворити емоційну рівновагу і той самий внутрішній діалог, який відображає внутрішній стан героїв.

Наприклад, у «Вбити пересмішника», коли герої стикаються з несправедливістю, перекладач може використовувати внутрішній монолог і роздуми героїв, щоб передати їхній емоційний стан.

4.Емпатична адаптація: - Цей підхід передбачає адаптацію емоцій і настроїв вихідного тексту до культурного та мовного контексту мови перекладу.

Перекладачі намагаються знайти еквівалентні засоби та мовні вирази, щоб якнайкраще відобразити емоційний стан персонажа у своїй мові.

Наприклад, у «*The Kite Runner*», коли герої висловлюють почуття провини та бажання покаятися, перекладач може звернутися до метафор і символів, які легко зрозуміти і викликати емоції у читача в новому контексті.

- Проведемо невеликий аналіз для кращого розуміння методів емпатичного перекладу з використанням прикладів із «*To Kill a Mockingbird*» і «*The Kite Runner*»:

1.Варто дослідити інші теорії та підходи одна до одної: - *To Kill a Mockingbird* : У цьому романі Гарпер Лі використовує дитячу перспективу, щоб представити такі складні соціальні проблеми, як расизм і нерівність, очима молодого Скотта.

Це створює емпатичний зв'язок із читачем, оскільки він бачить світ очима невинної та вразливої дитини.

-The Kite Runner: У цьому романі Халед Хоссейні розкриває внутрішні конфлікти та почуття провини головного героя, Аміра, через його внутрішній монолог і взаємодію з іншими героями.

Читач відчуває біль, душевні страждання героя, що стає підставою для співчуття.

2.Аналіз прикладів із реального життя: - To Kill a Mockingbird: Перекладач має передати невинність і вразливість дитини, яка спостерігає протистояння несправедливості та нерівності у дорослому світі.

Наприклад, важливо брати до уваги мовні характеристики персонажа та його психологічний досвід, щоб підтримувати емпатичний зв'язок із читачем.

-The Kite Runner: Перекладач має чітко передати внутрішні конфлікти та душевний біль головного героя, щоб читач міг зрозуміти та співчувати стражданням героя.

Для цього можуть знадобитися вдосконалені стратегії перекладу та використання спеціальних мовних засобів для передачі емоційної глибини тексту.

Цей аналіз демонструє, що кожен роман має свої власні вимоги до емпатійного перекладу і що використання різних підходів допоможе перекладачу максимізувати емоційний характер вихідного тексту під час пандемії.

Варто виділити ключові аспекти емпатії:

1.Визначити та проаналізувати емоційні, психологічні та культурні аспекти вихідного тексту: - Емоційні аспекти: - Важливо визначати частини тексту, які викликають у читача сильні емоції, наприклад сцени страху, радості, горя чи зради.

У «Вбити пересмішника» ви можете виділити сцени з суду над Томом Робінсоном, які викликають сильне почуття несправедливості та співчуття.

У «The Kite Runner» ці моменти є сценами провини Аміра за зраду Гасана та його подальшої спроби спокути.

- Психологічний аспект: Важливо зрозуміти внутрішній світ героїв, їхні переживання, мотивацію та внутрішні конфлікти.

Наприклад, у «Вбити пересмішника» Скотт проходить шлях розвитку та формування своїх ідей про справедливість і мораль, а його спостереження за світом дорослих дозволяють читачам глибше зрозуміти емоційний контекст «історії».

У *The Kite Runner* Амір переживає глибокі внутрішні конфлікти про провину та спокуту, які впливають на його дії та стосунки з іншими персонажами.

- Культурний аспект: Культурний контекст відіграє важливу роль у формуванні емпатії.

Наприклад, у «Вбити пересмішника» культурний контекст Півдня 1930-х років з його расовою напругою та соціальною нерівністю вплинув на розвиток сюжету та викликав певний емоційний відгук у читача.

У *The Kite Runner* афганська культура та вплив радянської окупації, а потім Талібану, формують контекст, у якому відбуваються події, і є важливими для розуміння емоційного стану героїв.

2. Враховується різноманітність емоційних реакцій і сприйняття в різних культурних і мовних середовищах: - Культурні відмінності: Переклад повинен брати до уваги той факт, що емоційні реакції на певні ситуації можуть відрізнятися залежно від культурного контексту.

Наприклад, сцени, які викликають співчуття та обурення в одній культурі, можуть не мати такого ж емоційного впливу в іншій.

У випадку «*To kill a mockingbird*» питання расизму та соціальної справедливості можуть викликати різні емоційні реакції залежно від історичного та соціального контексту країни читача.

- Мовні особливості: Перекладачі повинні враховувати, що деякі емоційні вислови та фрази можуть не мати прямого еквівалента в іншій мові або можуть викликати різні емоції.

Наприклад, деякі афганські культурні реалії в «*The Kite Runner*» можуть бути непростими для розуміння читачам з інших культур, тому перекладач повинен знайти способи пояснити або адаптувати ці реалії, щоб зберегти емоційний вплив тексту.

-Емоційна насиченість: Важливо зберегти емоційну насиченість оригіналу, навіть якщо це вимагає зміни певних стилістичних деталей або прийомів.

Наприклад, внутрішні монологи Аміра в *The Kite Runner*, які передають його глибоке почуття провини та бажання спокути, повинні бути перекладені таким чином, щоб вони викликали такі ж сильні емоції в читача.

Цей аналіз показує, що успішний емпатичний переклад вимагає глибокого розуміння вихідного тексту, його емоційного, психологічного та культурного контексту, а також здатності перекладача адаптувати ці аспекти відповідно

до культурного та мовного середовища перекладу, щоб зберегти природу перекладу. Важливим елементом є емоційний вплив на читача.

Тож слід ще раз відзначити що емпатичний переклад художніх текстів є складним процесом, який вимагає від перекладача глибокого розуміння емоційних, психологічних і культурних аспектів оригінального твору.

На прикладі аналізу романів «To kill a mockingbird» та «The Kite Runner» можна побачити, як різні підходи до емпатичного перекладу допомагають передати емоційну глибину та суть вихідного тексту в перекладі.

Перекладачі, які використовують емпатичний підхід, повинні брати до уваги різноманітність емоційних і когнітивних реакцій у різних культурних і мовних середовищах.

Це включає визначення ключових емоційних моментів, внутрішніх конфліктів персонажів і культурних реалій, які впливають на читача.

Вони також повинні адаптувати ці аспекти до мовних і культурних особливостей перекладу, щоб зберегти автентичність і емоційну інтенсивність оригіналу.

Емпатичний переклад вимагає творчого та гнучкого підходу, оскільки перекладач має знайти баланс між дослівним відтворенням тексту та адаптацією його емоційного змісту до нових умов.

Використовуючи різні техніки, такі як відображення емпатії, копіювання, репрезентація та адаптація, перекладачі можуть ефективно відтворити емоційний вплив оригінального твору.

Успішний емпатичний переклад зберігає емоційну глибину та вплив оригінального тексту, даючи читачеві перекладу такі самі емоційні враження, як і читач оригіналу.

Це не тільки сприяє кращому розумінню та обізнаності про твори мистецтва, але й поглиблює міжкультурний діалог і співпереживання між різними мовними та культурними спільнотами.

2.2. Відтворення англійських емпативів в українських перекладах

Відтворення емпатії в перекладі з англійської на українську є важливим аспектом перекладу, особливо в художній літературі, де емоційний відтінок є важливим. Емпатія в перекладі допомагає зберегти емоційний відгук оригіналу та донести його до читача. У цьому розділі ми розглянемо, як англійські синоніми адаптуються в українських перекладах на основі аналізу досліджень і прикладів із життя.

1. Емпатія та її роль у перекладі

Емпатія — це мовний елемент, який виражає емоційний стан персонажа або його внутрішній світ, а також взаємодію між ними. Вони включають емоційні прикметники, метафори, ідіоми та інші стилістичні засоби, які створюють певний емоційний контекст. Завдання перекладача полягає не тільки в перекладі слів, а й у передачі емоційного змісту, що стоїть за ними.

2. Мовні та культурні аспекти

Переклад емпатії вимагає врахування культурних відмінностей між мовами. Ті, хто співпереживає англійською, можуть не мати прямого україномовного відповідника, або їхні українські колеги можуть мати інший емоційний тон. Тому перекладачі часто використовують адаптацію, перефраз або додаткові пояснення, щоб досягти ефективної передачі емоційного контексту.

1. Дослідження перекладу емпатії

Різні дослідження показують, що ефективна емпатія вимагає глибокого розуміння контексту та культурних відмінностей.

Наприклад, дослідження Мартінсона (2019) [7:49] виявило, що точність і повнота емпатійного перекладу залежить від здатності перекладача враховувати культурні та емоційні відмінності між мовами.

Дослідження Сміта (2021) продемонструвало, що емпатична адаптація може включати зміну структури речень або вибір різних слів, щоб краще відповідати емоційному стану персонажів у сцені українською мовою.

2. Приклад емпатійного перекладу

- Роман «Вбити пересмішника» (Харпер Лі)

- Оригінал: «Вона була худою, міцною жінкою з сірим обличчям».

- Переклад: «Вона була худа і сувора жінка з обличчям кольору сталі».
(Переклад: Іванка Яремчук)

У цьому прикладі опис «бронзове сіре обличчя» адаптовано до української мови зі збереженням емоційної тональності опису.

Роман «Логовець повітряних зміїв» (Халед Хоссейні)

- Оригінал: «Я просто хлопчик, який прагне бути зі своїм батьком».

- Переклад: «Я просто маленький хлопчик, який не може дочекатися, щоб бути зі своїм татом». (Переклад: Тетяна Жукова)

Тут перекладач зберігає емоційну реакцію і жаль героя, відображає його нетерплячість і прихильність.

- Роман «Ніколи не відпускай мене» (Кадзуо Ісігуро)

- Оригінал: «Я відчуваю, що пропускаю щось важливе».

- Переклад: «Я відчуваю, що пропускаю щось важливе». (Переклад: Ліна Степанова)

У цьому випадку перекладач передає емоційний стан героїні, яка почувається розгубленою та стурбованою, зберігаючи оригінальний емоційний контекст.

Роман «Наші несправні зірки» (Джон Грін)

- Оригінал: «Я люблю тебе, як засинає: повільно, потім раптово».

- Переклад: «Я любив тебе, як хтось засинає: повільно, потім раптово і повністю». (Переклад: Ольга Ковальчук)

Тут збережено метафору та емоційну реакцію закоханого персонажа, що відображає поступовий і раптовий характер кохання. Відтворення британської емпатії в українських перекладах – складний процес, який потребує не лише лінгвістичних навичок, а й глибокого розуміння культурного контексту.

Аналіз особливостей художніх текстів у контексті емпатійного перекладу зосереджується на виявленні та вивченні емоційних, психологічних та культурних компонентів оригінальних текстів, а також на порівнянні їх з перекладами. Це дозволяє зрозуміти, як емпатія, створена автором, може бути збережена та передана у перекладі на іншу мову.

Варто провести певні аналізи на основі прикладів:

1. Вибір текстових фрагментів

The Kite Runner (Халед Госсейні)

Фрагмент: *Зрада Хассана*

«I had one last chance to make a decision. One final opportunity to decide who I was going to be. I could step into that alley, stand up for Hassan—the way he'd stood up for me all those times in the past—and accept whatever would happen to me. Or I could run. In the end, I ran. I ran because I was a coward. I was afraid of Assef and what he would do to me. I was afraid of getting hurt. That's what I told myself as I turned my back to the alley, to Hassan.»

Цей уривок дуже важливий для розкриття внутрішнього конфлікту головного героя.

Зрада Хасана символізує моральне падіння Аміра і стає орієнтиром для подальшого розвитку сюжету та емоційного напруження.

Інший приклад:

To Kill a Mockingbird (Харпер)

-Фрагмент: Сцена суду-

«The witnesses for the state, with the exception of the sheriff of Maycomb County, have presented themselves to you gentlemen, to this court, in the cynical confidence that their testimony would not be doubted, confident that you gentlemen would go along with them on the assumption—the evil assumption—that all Negroes lie, that all Negroes are basically immoral beings, that all Negro men are not to be trusted around our women, an assumption one associates with minds of their caliber.»

Цей уривок показує глибокі расові забобони та несправедливість, які панують у суспільстві.

Промова адвоката демонструє емоційне звинувачення та критичне ставлення до расизму, викликаючи бурхливу емоційну реакцію читача.

2. Аналіз емоцій -Емоційні та психологічні аспекти та їхній вплив на читача «The Kite Runner» - -Оригінал: -Сцена зради Хасана є ключовим моментом, який розкриває внутрішню душу Аміра .

Конфлікт.

Конфлікт- почуття провини та боягузтва передаються через особистий стиль оповіді, який дозволяє читачеві відчувати напругу та емоційну глибину ситуації.

-При перекладі; Важливо було донести ті самі емоції до українського читача, зберігаючи особистісно-емоційну тональність тексту.

Наприклад: «Я втік, тому що був боягузом» чітко демонструє ненависть Аміра до себе.

Переклад має зберегти внутрішній монолог і розгубленість героя, щоб українські читачі відчули таке ж напруження та конфлікт.

-To kill a mockingbird - Оригінал: Уривок із сцени судового процесу підкреслює расові упередження та несправедливість, викликаючи у читачів гнів і співчуття Тому Робінсону.

Сильні слова та фрази, такі як «скептична впевненість» і «зле припущення», підкреслюють емоційність цієї сцени.

- Переклад: Щоб повністю відтворити цю сцену в українському перекладі, важливо було зберегти сильні емоційні елементи, які могли б викликати подібні реакції у читача.

Наприклад, «скептичні переконання» і «злочинні мотиви» викличуть обурення і співчуття.

Перекладач повинен точно передати тон юриста, щоб підкреслити глибину соціальної несправедливості.

2. Порівняльний аналіз перекладів

«*The Kite Runner*»

- Оригінал: *"I ran because I was a coward. I was afraid of Assef and what he would do to me."*

- Переклад: *«Я втік, тому що був боягузом.*

Я боявся Ассефа і того, що він міг зі мною зробити».

- Аналіз: Переклад зберігає особистий тон і самоприпущення Аміра, але важливо зберегти емоційний ритм і напругу оригіналу.

Перекладач має подбати про те, щоб читач відчував таку ж внутрішню боротьбу й страх, як і Амір.

«*To Kill a Mockingbird*»

- Оригінал: *«The witnesses for the state, with the exception of the sheriff of Maycomb County, have presented themselves to you gentlemen, to this court, in the cynical confidence that their testimony would not be doubted...»*

-Переклад: *«Свідки обвинуваченої сторони, за винятком шерифа округу Мейкомб, постали перед джентльменами в цьому суді зі скептичною впевненістю, що їхні свідчення не залишать сумнівів.*

- Аналіз: Переклад зберігає емоційну напругу та критичний тон виступу адвоката, підкреслюючи расову несправедливість так само ефектно, як і в оригіналі.

Перекладач має витримати тон іронії й осуду, щоб український читач відчув таке ж обурення, як і читач оригіналу.

Ще один яскравий приклад:

Приклад з «*The Kite Runner*»: Амір згадує про свій зрадницький вчинок щодо Хассана:

- Оригінал: *«I watched Hassan get raped. I said nothing. I did nothing.»*

- Переклад: *«Я бачив, як Хассана звалтували. Я нічого не сказав. Я нічого не зробив.»*

У цьому прикладі важливо передати провину та безпорадність, які відчуває Амір.

Якщо ці емоції не зберегти в перекладі, читач не зможе повністю зрозуміти і співпереживати головному герою.

Інший яскравий приклад з «To Kill a Mockingbird»:** Адвокат Аттікус Фінч виступає з промовою у суді, захищаючи Тома Робінсона:

- Оригінал: *«But there is one way in this country in which all men are created equal – there is one human institution that makes a pauper the equal of a Rockefeller, the stupid man the equal of an Einstein, and the ignorant man the equal of any college president. That institution, gentlemen, is a court.»*

- Переклад: *«Але в нашій країні є одна річ, яка робить усіх людей рівними – є одна людська установа, яка робить бідняка рівним Рокфеллеру, дурного рівним Ейнштейну, а неосвіченого рівним будь-якому президенту коледжу. Це установа, панове, це суд.»*

Цю промову необхідно перекласти так, щоб зберегти силу та моральність оригіналу, який підкреслює принцип рівності перед законом.

Проблеми перекладу Це вимагає ретельного підходу до вибору мовних засобів і стилістичних прийомів, щоб нова аудиторія могла повною мірою оцінити текст.

Перекладач повинен мати високу лінгвістичну компетенцію, щоб повністю відтворити стиль оригіналу, використовуючи при цьому мовні ресурси мови перекладу.

Наприклад, для досягнення емпатійного ефекту необхідно зберегти особистий тон і самозвинувачення в сцені зради Хасана в «Повітряний змій» або критично-осудливий тон у промові адвоката в «Вбити пересмішника».

Важливо, щоб перекладач не лише розумів мову, але й культурний контекст та емоційні нюанси оригіналу, щоб створити переклад, який буде однаково привабливим і привабливим для нових читачів.

Розуміння соціальних і культурних особливостей оригінального твору допомагає перекладачеві зберегти елементи, необхідні для передачі емоційної та моральної природи тексту.

Це вимагає від перекладача не лише знання мовних правил, але й культурної чутливості та здатності співпереживати.

Важливість культурного контексту Успіх емпатійного перекладу значною мірою залежить від здатності людини розуміти та передати глибину людських емоцій і переживань, представлених у пандемії вихідного тексту.

Надзвичайно важливо враховувати культурний контекст, оскільки багато емоційних і психологічних аспектів тексту можуть бути глибоко вкорінені в певній культурній реальності.

Перекладачі повинні бути чутливими до цих аспектів, щоб зберегти автентичність і вплив оригіналу.

Аналіз характеристик художніх текстів у контексті емпатійного перекладу показує, що успіх перекладу залежить від здатності користувача зберегти емоційно-психологічний контекст оригінального твору.

Емпатія, як елемент перекладу, вимагає глибокого розуміння як вихідного тексту, так і культури та мови, якими виконується переклад.

Перекладач повинен вміти передати всі тонкощі емоційного забарвлення, щоб забезпечити такий же вплив на нову аудиторію.

На прикладах «The Kite Runner» та «To Kill a Mockingbird» ми бачимо важливість передачі не лише змісту, а й емоцій, які він передає.

В обох романах автори створюють глибокий емоційний зв'язок між героями та читачем через зображення складних моральних дилем і соціальних конфліктів.

Наприклад, внутрішня боротьба Аміра в «Той, що біжить» і емоційна сцена суду в «Вбити пересмішника» вимагають від перекладача не тільки буквального перекладу тексту, але й збереження емоційної глибини і моральної глибини цих сцен.

Це вимагає ретельного підходу до вибору мовних засобів і стилістичних прийомів, щоб нова аудиторія могла повною мірою оцінити текст.

Перекладач повинен мати високу лінгвістичну компетенцію, щоб повністю відтворити стиль оригіналу, використовуючи при цьому мовні ресурси мови перекладу.

Наприклад, для досягнення емпатійного ефекту необхідно зберегти особистий тон і самозвинувачення в сцені зради Хасана в «Логові зміїв» або критично-осудливий тон у промові адвоката в «Вбити пересмішника».

Важливо, щоб перекладач не лише розумів мову, але й культурний контекст та емоційні нюанси оригіналу, щоб створити переклад, який буде однаково привабливим і привабливим для нових читачів.

Розуміння соціальних і культурних особливостей оригінального твору допомагає перекладачеві зберегти елементи, необхідні для передачі емоційної та моральної природи тексту.

Це вимагає від перекладача не лише знання мовних правил, але й культурної чутливості та здатності співпереживати.

Яскравим приклад з «The Kite Runner»: Відтворення інтимності та особистого тону в сцені зради:

- *Оригінал: «I became what I am today at the age of twelve, on a frigid overcast day in the winter of 1975.»*

- *Переклад: «Я став тим, ким я є сьогодні, у дванадцятирічному віці, холодного похмурого дня зимою 1975 року.»*

У цьому прикладі важливо зберегти особистий тон та атмосферу, щоб передати глибоке відчуття особистої зміни та внутрішньої боротьби.

А ось наприклад, в романі «To Kill a Mockingbird» використання діалекту і розмовної мови створює відчуття автентичності і занурює читача в атмосферу півдня США в 1930-х роках.

Приклад з «To Kill a Mockingbird»: Відтворення діалекту та розмовної мови:

- *Оригінал: «Reckon I have. Almost died first year I come to school and et them pecans—folks say he pizened ‘em and put ‘em over on the school side of the fence.»*

- *Переклад: «Мабуть, так. Ледь не помер у перший рік, коли пішов до школи і з’їв ті горіхи — люди кажуть, що він їх отруїв і перекинув через паркан на сторону школи.»*

Успіх емпатійного перекладу значною мірою залежить від здатності перекладача зрозуміти й передати глибину людських емоцій і переживань, представлених у вихідному тексті.

Тільки так переклад може бути вірним духу оригіналу і викликати в читачів такі ж емоційні реакції, як і оригінальний твір.

Одним із важливих аспектів емпатійного перекладу є досвід і майстерність перекладача.

Висококваліфіковані перекладачі володіють широкими лінгвістичними та культурними знаннями, що дозволяє їм адекватно передати емоційний зміст оригінального тексту.

Крім того, перекладачі повинні мати гарне відчуття стилю та здатність інтуїтивно сприймати емоційний контекст тексту.

Стиль та інтонація є важливими елементами, які перекладачі повинні підтримувати, щоб досягти емпатичного ефекту.

Наприклад, у романі *The Kite Runner* розповідь від першої особи створює інтимний зв'язок між читачем і головним героєм.

Перекладачі повинні підтримувати цю близькість, щоб забезпечити автентичність історії.

Перекладачі повинні ретельно обирати лексику та стилістичні прийоми, щоб зберегти емоційний зміст.

Особливу увагу слід звернути на переклад діалогів і внутрішніх монологів, де емоційне напруження часто найбільше.

Успішний переклад таких елементів вимагає від перекладача здатності підтримувати автентичність голосів персонажів і емоційних реакцій.

2.3. Емпатійна модель перекладу

Модель емпатійного перекладу спрямована на відтворення емоційно-психологічного стану оригіналу в перекладі. Ця модель підкреслює важливість збереження емоційного контексту тексту, що вкрай необхідно для художнього перекладу, де емоційні відтінки часто є основним змістом твору. Давайте поглянемо на модель емпатичного перекладу за допомогою аналізу основ, досліджень і прикладів із реального життя.

1. Природа моделі емпатії

Модель емпатичного перекладу передбачає, що перекладач не лише перекладає слова, але й активно втручається в емоційний контекст тексту. Це передбачає глибоке розуміння емоційного стану персонажа, його внутрішнього світу, його відношення до інших героїв і подій. Перекладач має можливість «оживити» текст, що дозволяє створити переклад, який максимально зберігає емоційний відгук оригіналу.

2. Основи моделі емпатії

- Поясніть емоційний контекст: перекладач повинен розуміти, як різні емоційні стани героя передаються через текст і як відобразити їх у перекладі.

- Культурна адаптація: перекладач повинен адаптувати емоційний контекст до культурних особливостей цільової аудиторії, щоб зберегти ефективність оригіналу. - Творча адаптація: щоб зберегти емоційну силу перекладеного тексту, перекладач може використовувати творчі рішення, такі як адаптація метафор чи ідіоматичних виразів.

1. Дослідження Уляни Гусєвої (2018р)

У своєму дослідженні ролі емоцій у художньому перекладі Уляна Гусєва наголошує на тому, що емпатійна модель є необхідною для успіху в точній передачі емоційного контексту. Вона наголошує на важливості не лише перекладу слів, а й адаптації емоційних реакцій до цільової аудиторії.

2. Дослідження Ніка Морріса (2020р)

Нік Морріс у своєму дослідженні підкреслює, що успішний переклад художніх творів можливий, якщо перекладач активно застосовує емпатичний підхід, що дозволяє зберегти емоційний ефект і психологічну глибину оригіналу. Морріс аналізує приклади, коли модель емпатії дозволила нам глибше зрозуміти персонажів та їхній досвід.

1. Роман «Вбити пересмішника» (Харпер Лі)

I'm not saying that I am a saint, but I am saying that I am a person.» «Я не кажу, що я святий, але я кажу, що я людина.»

»I am the universe's greatest mystery.» «Я найбільша загадка всесвіту.»

»We are the sum of our parts, and sometimes the sum is less than the whole.»

«Ми є сумою наших частин, і іноді сума менша за ціле.»

»I love you as I have never loved before.» «Я люблю тебе так, як ніколи раніше.»

»It's okay to be a little broken.» «Нормально бути трохи зламаним.»

»Every time I see you, I fall in love all over again.» «Кожного разу, коли я тебе бачу, я закохуюсь знову.»

»We're all broken, that's why we fit together.» «Ми всі зламані, ось чому ми підходимо один одному.»

»I don't want to be remembered as a sad story.» «Я не хочу, щоб мене запам'ятали як сумну історію.»

- Оригінал:

«*The only thing that violates the rule of the majority is a person's conscience.*»

- Переклад: «Єдине, що не залежить від більшості, — це совість людини». (Переклад: Іванка Яремчук)

» *The main It's not the length of life, but the depth of life.*» «голове не довжина життя, а глибина цього життя.»

Перекладач використовує точний і емоційний варіант, щоб зберегти глибину і моральну вагу оригіналу.

2. Роман «Логовець повітряних зміїв» (Халед Хоссейні)

- Оригінал: *I thought about what it would be like to grow up with my father and how different my life would be.*- Переклад: «Я думав про те, яким би було моє життя, якби я виріс з татом, і як усе зміниться». (Переклад: Тетяна Жукова)

Тут також збережені емоції відсутності батька та відчуття втрати.

2. Роман «Ніколи не відпускай мене» (Кадзуо Ішігуро)

- Оригінал: «*We all want to be remembered.*»

- Переклад: «Ми всі хочемо, щоб нас пам'ятали». (Переклад: Ліна Степанова)

Цей переклад передає глибокі душевні переживання героїв, які прагнуть залишити свій слід у світі.

3. Роман «Наші несправні зірки» (Джон Грін)

- Оригінал: «*The world is not a wish-granting factory.*»

- Переклад: «Світ — не фабрика бажань». (Переклад: Ольга Ковальчук)

Перекладач зберігає іронічну, розчаровану тональність оригіналу, що відображає емоційний стан героя. Модель емпатійного перекладу підкреслює важливість збереження емоційного контексту оригіналу під час перекладу. Це вимагає глибокого розуміння з боку перекладача

Дослідження емпатійного перекладу художніх текстів є складним процесом, який вимагає поєднання різних методів і підходів.

Нижче наведено деякі основні методи та їх характеристики.

1. Аналіз тексту: Цей метод передбачає детальне вивчення оригінального тексту та його перекладу для визначення мовних і стилістичних прийомів, використаних для передачі емоційного змісту.

34

Це допомагає зрозуміти, як перекладач передає делікатні аспекти вихідного тексту.

2. Фокус-групи та опитування: Ці методи використовуються для збору читацьких вражень, реакції та оцінок перекладу.

Фокус-групи можуть обговорювати емоційний вплив тексту, а опитування можуть запитувати про сприйняття та реакцію на певні епізоди чи фрази.

3. Аналіз когнітивного процесу: Цей підхід бере до уваги когнітивні аспекти пізнання, такі як увага, пам'ять і розуміння, щоб зрозуміти, як люди сприймають і розуміють перекладені тексти.

4. Лінгвістичний аналіз: Цей метод спрямований на вивчення структури мови та її впливу на сприйняття тексту.

Це може включати аналіз лексики, граматики та стилістичних засобів, які використовуються для передачі емоційного змісту.

5. Культурний аналіз: Цей підхід досліджує вплив культурних факторів на сприйняття та розуміння текстів.

Розглядаються культурні норми, цінності та сприйняття емпатії в різних культурних умовах.

Кожен із цих методів розкриває різні аспекти емпатійного перекладу та допомагає визначити його ефективність у відтворенні емоційного змісту оригінального тексту.

Комбінуючи різні методи, ви можете отримати більш повну картину процесу перекладу та його впливу на ваших читачів.

Треба детальніше розглянути методи дослідження емпатійного перекладу художніх текстів.

1. Експертна оцінка: -цей метод передбачає оцінку перекладів кваліфікованими експертами в галузі перекладознавства та літератури.

Навчання, лінгвістика тощо.

Експерти аналізують перекладений текст і оцінюють, наскільки добре перекладач передав емоційно-психологічний контекст оригінального твору.

– Для вашої зручності ви можете використовувати онлайн-платформу для отримання експертного відгуку та спеціальні програми для аналізу тексту.

2. Опитування читачів: – цей метод опитує читачів, щоб оцінити їхню емоційну реакцію на перекладений текст.

Читачі висловлюють свої думки та думки щодо перекладу та вказують, наскільки перекладач передав емоційний зміст оригінального тексту.

– Інтернет-опитування та соціальні мережі можна використовувати для збору відповідей від великої аудиторії, а програми аналізу опитувань можуть допомогти вам вивчити отримані дані.

3.Афективне вимірювання: -цей метод вимірює фізіологічну реакцію, яку відчуває читач під час читання перекладу.

Біометричні датчики, такі як монітори серцевого ритму та шкірно-гальванічні датчики, зазвичай використовуються для вимірювання частоти серцевих скорочень і шкірно-гальванічних датчиків.

– програмне забезпечення для обробки та аналізу біометричних даних використовується для визначення емоційної реакції читача на перекладений текст.

4.Когнітивні експерименти: - цей метод використовується для вивчення когнітивних процесів читачів під час сприйняття перекладу, особливо емпатії та симпатії.

Ці експерименти зазвичай проводяться в лабораторних умовах.

– Для реалізації цього методу можна використовувати онлайн-експериментальні платформи, програмне забезпечення для обробки даних і віртуальні середовища для моделювання досвіду читання.

5.Дослідження корпусу: - цей метод аналізує великі текстові корпуси для виявлення моделей перекладу та оцінки їх резонансу.

Це дозволяє проводити об'єктивний порівняльний аналіз перекладів.

- При роботі з текстовими корпусами можна використовувати спеціальні програми та штучний інтелект для автоматичного аналізу тексту.

Підвищення якості перекладу літературних творів за допомогою методів і технологій:

1.Дослідження корпусу: Використання корпусних даних, тобто великих текстових колекцій, дозволяє аналізувати мовне вживання структур і виразів у різних контексти.

Це допомагає перекладачеві зрозуміти найбільш відповідні варіанти перекладу для певного контексту.

2. Психологічні дослідження: Досліджуйте, як люди сприймають і розуміють текст, а також фактори, що впливають на їхні емоційні реакції, допомагаючи перекладачам краще передати емоційний зміст оригінального тексту в перекладі.

3. Технологія машинного навчання: Використання алгоритмів машинного навчання допомагає покращити якість перекладу шляхом адаптації до певних стилів і жанрів тексту.

Наприклад, система перекладу може використовувати контекстну модель, щоб краще зрозуміти значення речення та вибрати відповідний переклад.

4. Аналізатор емоцій: Використання програмних засобів для аналізу емоційного вмісту в тексті допомагає перекладачам краще зрозуміти емоційні нюанси в оригінальному творі та відтворити їх у перекладі.

5. Колективна робота: Залучення команди перекладачів, редакторів та експертів з різних культур допомагає виявити та виправити помилки в перекладі, а також допомагає чіткіше зрозуміти культурні та мовні особливості оригіналу.

Разом ці методи та технології допомагають перекладачам створювати більш точні, емоційні та культурно відповідні переклади творів мистецтва, що призводить до збільшення аудиторії та задоволення читачів.

Щоб краще зрозуміти інструменти, методи, та технології художнього перекладу та емпатичного перекладу, давайте розглянемо деякі конкретні технологічні аспекти:

1. Модель нейронної мережі перекладу: Останнім часом моделі нейронних мереж, особливо моделі трансформаторів, показали вражаючі результати в машинний переклад.

Вони базуються на глибокому навчанні та можуть вивчати складні зв'язки між словами та реченнями, допомагаючи покращити якість перекладу художніх текстів.

2. Перетворення тексту в мовлення: Технології перетворення тексту в мовлення, такі як WaveNet і Tacotron, використовують штучний інтелект для створення природного звучання тексту.

Ці інструменти можуть бути корисні для створення аудіокниг або аудіоверсій художніх перекладів з максимальною емоційною виразністю.

3. Аналіз емоційного контексту: Деякі програми використовують аналіз емоційного контексту для визначення тону тексту та його емоційного впливу.

Це може допомогти перекладачам налаштувати свої переклади, щоб краще відтворити емоційний зміст оригінального тексту.

4. Платформи для співпраці: Платформи онлайн-перекладу та спільної публікації, такі як Crowdin або Transifex, дозволяють редакторам і перекладачам працювати разом над текстом.

Це дозволяє виявити та виправити неточності в перекладі, а також забезпечує кращу відповідність між емоційним змістом оригіналу та перекладу.

Незважаючи на ці технологічні інструменти, збереження емоційного та культурного контексту перекладу залишається складним.

Хоча комп'ютери можуть добре перекладати словниковий запас, вони можуть пропустити емоційні та культурні нюанси, важливі для творів мистецтва.

Тому важливо підтримувати баланс між використанням технологій і ручною роботою перекладачів і редакторів, щоб забезпечити високоякісні переклади, які враховують контекст із співчуттям

Варто також навести конкретні приклади технологій перекладу творів мистецтва та їх можливості:

1. Google Translate: - Хоча Google Translate не завжди чесно відтворює емоційний контекст, він може допомогти для швидкого досягнення загального художнього змісту твору візьмемо, наприклад, речення з роману «Пошук повітряних зміїв» про дитинство героя: «Тисячу разів».

Google Translate перекладе як «Для вас тисячу разів», деякі емоційні нюанси можуть бути втрачені.

2. DeepL Translator:- DeepL вважається одним із найточніших інструментів онлайн-перекладу.

Часто він краще передає емоційний тон оригіналу.

Наприклад, речення «Вбити пересмішника» –

«Until I was afraid of losing him, I never loved to read. People don't like to read.»

DeepL перекладається як «Поки я не боявся його втратити, я ніколи не любив читати.

Ми не любили читати», зберігаючи сильні емоції оригіналу.

3. Lilt: -Lilt використовує машинне навчання та штучний інтелект для покращення перекладу.

Це дозволяє користувачам редагувати переклади, щоб вони краще відповідали емоційному контексту.

Наприклад, якщо переклад роману «The Kite Runner» містить ключовий емоційний момент, редактор може вручну відредагувати переклад, щоб краще передати цю емоцію.

Ці приклади показують, які технології перекладу можна використовувати для художніх творів і як вони впливають на настрій і зміст тексту.

Однак навіть найкращі програми перекладу не завжди можуть відтворити всі нюанси емоційного контексту.

Тому важливо залучати людський фактор, щоб отримати максимально точний та емоційний переклад.

4.SDL Trados Studio: Це один із найкращих інструментів CAT (комп'ютерний переклад), який використовується перекладачами для професійного використання.

SDL Trados Studio містить можливості машинного навчання, вбудовані словники та технологію перевірки граматики, щоб покращити якість перекладу.

Він може працювати з різними форматами файлів, дозволяючи легко перекладати художні тексти в різних контекстах.

5.MateCat:Це онлайн-інструмент перекладу, який використовує штучний інтелект і технологію нейронної мережі для автоматичного перекладу.

MateCat дозволяє перекладачам працювати над художніми творами та швидко отримувати переклад, який враховує емоційний та стилістичний контекст оригіналу.

6.MemoQ: ** Це ще одна популярна платформа CAT, яка пропонує різні інструменти для покращення якості перекладу.

MemoQ використовує алгоритми машинного навчання та аналізу контексту, щоб забезпечити точні, емоційні переклади творів мистецтва.

З огляду на перешкоди, найбільший виклик у перекладі творів мистецтва – передати емоційний і культурний контекст.

Машини не завжди можуть достовірно відтворити відтінки мови, якою користується автор, іноді перекладаючи буквально, що може призвести до втрати ефекту та емоційного змісту.

Тому, навіть якщо використовуються найкращі технології перекладу, важливо, щоб перекладачі продовжували активно брати участь у процесі, перевіряючи та покращуючи результати машинного перекладу.

Підсумовуючи можна сказати, що вивчення різноманітних інструментів і технологій перекладу, спеціалізованих на художніх текстах, свідчить про значний прогрес у цій галузі.

Інноваційні підходи, такі як використання штучного інтелекту та машинного навчання, допомагають покращити якість перекладу та забезпечують точніше відтворення емоційного та культурного контексту оригінального твору.

Проте не варто забувати, що навіть найсучасніші технології не можуть замінити важливості людського втручання та досвіду перекладача, особливо коли йдеться про художні тексти, де емоційний контекст має велике значення.

Важливим кроком у вивченні цього питання є методика дослідження емпатійного перекладу художніх текстів.

Аналізуючи різні методи та інструменти, дослідники можуть краще зрозуміти ефективність перекладу в передачі емоційної привабливості та відтворенні культурних аспектів походження тексту.

Застосування інноваційних методів дослідження, таких як експерименти з машинним навчанням і дослідження корпусів, може сприяти розвитку та вдосконаленню методів перекладу, які забезпечують максимальне співпереживання та адаптацію до мовних і культурних особливостей публіки.

РОЗДІЛ 3.

СТРАТЕГІЇ ЕМПАТИЗАЦІЇ ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ДИСКУРСУ.

3.1. Способи відтворення емпатії у перекладі.

Відтворення емпатії в перекладі художніх текстів є складним завданням, що вимагає від перекладачів не лише глибокого розуміння вихідного тексту, а й збереження його емоційного тону.

Перекладачі використовують різноманітні стратегії та прийоми, щоб передати емоційну насиченість вихідного тексту та переконатися, що вона належним чином відображена в тексті перекладу.

Нижче наведено основні способи відтворення емпатії та приклади їх застосування.

1.Прямий переклад емоційних виразів- Прямий переклад емоційних фраз і виразів часто є найпростішим і найефективнішим способом підтримувати співчуття під час перекладу.

Однак такий підхід можливий лише в тому випадку, якщо мовні структури вихідної та цільової мов мають подібний потенціал для вираження емоцій.

-Приклад -

- Оригінал:-: *«I was utterly heartbroken.»*

- Переклад: *«Я була повністю розбита.»*

У цьому прикладі емоційна фраза перекладена майже буквально, оскільки українська мова дозволяє зберегти ту саму емоційну насиченість і стилістичну адекватність.

-Приклад -

- Оригінал: *«She had tears in her eyes, but she smiled anyway.»*

- Переклад: *«У неї були сльози на очах, але вона все одно посміхнулася.»*

Перекладач точно передає емоційний стан персонажа, використовуючи аналогічні граматичні структури та лексичні засоби в українській мові.

-Адаптація емоційних виразів до культурних реалій-

У деяких випадках буквальный переклад емоційних виразів може не передавати їхнє значення або відчуватися неадекватним у цільовій культурі. В таких випадках перекладач використовує адаптацію, щоб зберегти загальну емоційну атмосферу.

-Приклад -

- Оригінал: *«He was over the moon with joy.»*

- Переклад: *«Він був на сьомому небі від щастя.»*

Фразеологізм «over the moon» не має прямого відповідника в українській мові, тому перекладач адаптував його, використавши український фразеологізм зі схожим емоційним значенням.

-Приклад -

- Оригінал: *«I felt butterflies in my stomach.»*

- Переклад: *«У мене в животі лоскотало від хвилювання.»*

Цей вислів є прикладом фразеологічного звороту, який перекладач адаптував до української мови, щоб передати почуття хвилювання героя.

3. Компенсація емоцій через інші мовні засоби

Іноді в перекладі неможливо зберегти певні емоційні відтінки через відсутність аналогічних мовних конструкцій у цільовій мові. У таких випадках перекладач може використовувати компенсацію – додаткові мовні засоби, які дозволяють відновити втрачену емоційність.

-Приклад -

- Оригінал: *«He said nothing, but his eyes spoke volumes.»*

- Переклад: *«Він нічого не сказав, але його очі сказали більше, ніж будь-які слова.»*

У цьому випадку англійська фраза «spoke volumes» передана через більш розгорнутий вираз, який компенсує відсутність точного відповідника в українській мові і зберігає емоційне навантаження.

-Приклад -

- Оригінал: *«She broke down and cried.»*

- Переклад: *«Вона не витримала і розридалася.»*

Тут перекладач використав додаткові слова «не витримала», щоб передати емоційний зрив персонажа і надати тексту більшого емоційного відтінку.

4. Перефразування для точного відтворення емоційного стану

У деяких випадках переклад потребує перефразування оригінальних речень для того, щоб зберегти емоційне напруження або відтінок. Перефразування допомагає адаптувати текст до особливостей цільової мови і культури, не втрачаючи при цьому емоційного впливу.

-Приклад-

- Оригінал: *«Her heart was in her throat.»*

- Переклад: *«Вона була така налякана, що у неї серце підскочило до горла.»*

Перекладач перефразував оригінал, щоб зберегти емоційне напруження моменту, додавши уточнення про страх персонажа.

-Приклад -

- Оригінал: *«He looked at her like she was his whole world.»*

- Переклад: «Він дивився на неї так, наче вона була для нього всім світом.»

Цей приклад демонструє, як перекладування зберігає емоційний зміст і допомагає передати почуття героя.

5. Збереження стилістики оригіналу

Перекладаючи художні тексти, важливо не лише передавати зміст, але й зберігати стилістичні особливості оригіналу, які часто служать засобом передачі емоційного стану. Стиль автора може бути інструментом для створення специфічного емоційного впливу на читача.

Приклад :

- Оригінал: «*The room was so silent, you could hear a pin drop.*»

- Переклад: «У кімнаті було так тихо, що можна було почути, як упала шпилька.»

Тут збережено стилістичний засіб — гіперболу — для передачі відчуття абсолютної тиші.

Приклад :

- Оригінал: «*His voice was like a soft breeze, gentle and calming.*»

- Переклад: «Його голос був мов легкий вітерець — ніжний і заспокійливий.»

Стилістична особливість оригіналу збережена, а образ «soft breeze» переданий українським еквівалентом.

6. Еквівалентність у перекладі емоційних метафор

Метафори є важливою частиною художнього тексту, через яку автори часто передають емоції. Перекладач повинен зберегти як зміст, так і образність метафор, щоб передати їх емоційне навантаження.

Приклад :

- Оригінал: «*Her smile was a ray of sunshine.*»

- Переклад: «Її усмішка була, як промінь сонця.»

Метафора передана з урахуванням лексичних і стилістичних особливостей української мови, зберігаючи емоційне забарвлення.

Приклад:

- Оригінал: «*His anger was a storm brewing in the distance.*»

- Переклад: *«Його гнів був наче буря, що насувалася здалеку.»*

Перекладач зберіг образність метафори і передав наростання емоцій персонажа, що робить переклад адекватним і стилістично відповідним.

7. Відтворення діалогу з емоційною насиченістю

Діалог у художньому тексті часто містить емоційні підказки через інтонацію, ритм і вибір слів. При перекладі важливо зберегти емоційне напруження діалогу, використовуючи еквівалентні мовні засоби.

Приклад :

- Оригінал: *«How could you do this to me?»*

- Переклад: *«Як ти міг так вчинити зі мною?»*

Перекладач зберігає емоційну інтенсивність запитання, передаючи обурення і розчарування персонажа.

Приклад :

- Оригінал: *«I don't know what else to say. I'm just... lost.»*

- Переклад: *«Я не знаю, що ще сказати. Я просто... загублений.»*

Цей приклад демонструє, як емоційна пауза та вибір слів передають розгубленість персонажа, а перекладач точно передає цей стан через еквівалентну лексику.

Приклад :

- Оригінал: *«Please, don't leave me now.»*

- Переклад: *«Будь ласка, не залишай мене зараз.»*

Емоційний відтінок благання у цьому діалозі збережено, використовуючи відповідні українські мовні засоби.

8. Використання синтаксичних трансформацій для збереження емоцій.

Синтаксичні трансформації дозволяють перекладачеві адаптувати структуру речень так, щоб зберегти їхню емоційну насиченість і природність у цільовій мові. Це особливо важливо у художньому перекладі, де синтаксис часто передає ритм і емоційний темп розповіді.

Приклад:

- Оригінал: *«I can't breathe. It's all too much.»*

- Переклад: *«Я не можу дихати. Це занадто.»*

Скорочені речення зберігають емоційний ритм і напругу моменту, перекладач використовує синтаксичні трансформації, щоб передати той самий емоційний ефект.

Приклад :

- *Оригінал: «I love you more than words can express.»*

- *Переклад: «Я кохаю тебе так сильно, що жодні слова не можуть передати.»*

Перекладач використовує трансформацію структури речення, щоб зберегти оригінальне емоційне посилення, зробивши фразу більш природною для української мови.

9. Передача внутрішнього монологу персонажів.

Внутрішній монолог у художньому тексті є потужним інструментом для вираження емоцій персонажів. При перекладі важливо зберегти індивідуальність і емоційність цих роздумів, щоб створити сильний психологічний ефект.

Приклад :

- *Оригінал: «Why did I do that? What was I thinking? It was all a mistake.»*

- *Переклад: «Чому я це зробив? Що я собі думав? Це була помилка.»*

Переклад зберігає емоційну напругу і сум'яття героя, використовуючи еквівалентні синтаксичні та лексичні засоби.

Приклад:

- *Оригінал: «I felt as if everything was falling apart, and there was nothing I could do to stop it.»*

- *Переклад: «Мені здавалося, що все розвалюється, і я нічого не можу зробити, щоб це зупинити.»*

Цей приклад передає емоційний стан героя через внутрішній монолог, зберігаючи образи і емоційний настрій оригіналу.

10. Емоційні паузи та інтонаційні прийоми.

У перекладі важливо зберігати не лише зміст, але й ритмічні та інтонаційні елементи, які можуть передавати приховані емоції. Це особливо стосується пауз, коротких речень або їх фрагментованої структури.

Приклад :

- *Оригінал: «I... I don't know what to say.»*

- Переклад: «Я... Я не знаю, що сказати.»

Збереження паузи у перекладі допомагає передати вагання та емоційний стан героя, що підсилює драматичний ефект.

Приклад :

- Оригінал: «*It's too late. I'm sorry.*»

- Переклад: «*Вже пізно. Пробач.*»

Короткі речення підсилюють емоційну насиченість моменту, а перекладач зберігає цю структуру, передаючи напруження та жаль.

11. Відтворення емоцій через ритмічність і повтори.

Ритмічність та повтори в тексті також можуть бути засобом для вираження емоційного стану персонажів. При перекладі важливо зберігати цей прийом, щоб передати той самий емоційний вплив на читача.

Приклад:

- Оригінал: «*I can't. I can't. I just can't.*»

- Переклад: «*Я не можу. Не можу. Просто не можу.*»

Переклад зберігає повтори, які підсилюють відчуття беспорядності персонажа, передаючи його емоційний зрив.

Приклад :

- Оригінал: «*She kept crying. She kept crying and crying.*»

- Переклад: «*Вона продовжувала плакати. Вона плакала і плакала.*»

Тут повтори підсилюють емоційний ефект від сцени, показуючи безперервний потік емоцій, що перекладач вдало відтворює.

12. Гіперболи як засіб передачі емоцій.

Гіпербола часто використовується в художніх текстах для підкреслення емоційного стану персонажа. Перекладач повинен зберігати або адаптувати цей стилістичний засіб у перекладі, щоб зберегти його емоційне навантаження.

Приклад:

- Оригінал: «*I've told you a million times!*»

- Переклад: «*Я вже мільйон разів тобі казав!*»

Гіпербола у перекладі передає роздратування і втому персонажа через перебільшення, зберігаючи емоційний відтінок оригіналу.

Приклад:

- *Оригінал: «I cried so much, I thought I'd run out of tears.»*

- *Переклад: «Я так багато плакала, що думала, більше не залишиться сліз.»*

Ця гіпербола показує глибокий емоційний стан персонажа, який перекладач точно передав, зберігаючи оригінальну емоційність.

Таким чином щоб відтворити емпатію в перекладі, потрібно використовувати різні техніки та стратегії.

Прямий переклад, адаптація, парафраз, виправлення, стилістичне збереження – усі ці прийоми допомагають зберегти емоційну атмосферу оригінального тексту.

Кожен із цих прикладів підкреслює необхідність тонкого підходу до передачі емоційного контексту, що допомагає зберегти автентичність тексту та створити належний емоційний вплив на читача.

3.2 Перекладацькі трансформації

Перекладацька трансформація — це процес зміни лексичних, синтаксичних і стилістичних елементів тексту при адаптації його до мови перекладу.

При відтворенні емпатії в художньому дискурсі трансформація сприяє збереженню емоційного змісту, забезпечуючи при цьому природність тексту для читача.

Перекладачі використовують різноманітні прийоми для ілюстрації емоційних відтінків, які важко передати, не змінюючи структуру чи форму висловлювання.

1. Модуляція – це трансформація, яка змінює спосіб вираження певної думки, зберігаючи її зміст, але змінюючи форму.

Модуляція використовується, коли пряма передача значення звучить неприродно мовою перекладу або коли існують значні відмінності у вираженні емоційних станів між двома мовами.

Модуляція особливо корисна, коли перекладачам потрібно передати емоцію або стан персонажа, не порушуючи емоційну інтонацію всього тексту.

Приклад :

- *Оригінал: «His heart sank.»*

- Переклад: «У нього зупинилося серце.»

У цьому прикладі з англійської мови вислів «His heart sank» буквально перекладається на українську як «Його серце потонуло», що звучить незвично в українському контексті. Використання модуляції допомагає адаптувати фразу до українського стилю, використовуючи загальноживане вираження емоційного стану, зберігаючи оригінальний зміст.

Приклад :

- Оригінал: «*She was beside herself with grief.*»

- Переклад: «Вона була в розпачі.»

Фразеологізм «beside herself with grief» у перекладі дослівно може звучати дивно. Модуляція допомагає змінити його на більш знайому українському читачеві форму вираження емоцій.

3. Транспозиція

Транспозиція— це зміна граматичної структури речення або словосполучення з метою досягнення природності в цільовій мові, зберігаючи при цьому зміст і емоційне навантаження. Зазвичай транспозиція застосовується, коли структура речення в мові оригіналу суттєво відрізняється від цільової мови.

Приклад :

- Оригінал: «*Tears were streaming down her face.*»

-Переклад «Сльози текли по її обличчю.»

У цьому прикладі пасивна конструкція англійської мови була замінена активною конструкцією в українському перекладі. Така зміна граматичної структури не впливає на зміст і зберігає емоційний вплив сцени.

Приклад :

- Оригінал: «*He was filled with an overwhelming sense of despair.*»

- Переклад: «Його охопив невимовний відчай.»

Тут переклад використовує активну конструкцію, змінюючи пасивний оригінал. Це забезпечує більш динамічну подачу емоційного стану персонажа, що краще відповідає стилю української мови.

4. Компенсація

Компенсація — це прийом, коли перекладач не може передати певний елемент на тому самому рівні тексту, тому він додає або змінює інший елемент, щоб зберегти загальний емоційний ефект. Компенсація особливо актуальна при передачі культурно специфічних емпатій, коли прямий переклад може бути не зрозумілим або втратити свій емоційний вплив.

Приклад :

- *Оригінал: «I love you to the moon and back.»*

- *Переклад: «Я кохаю тебе більше за все на світі.»*

Прямий переклад вислову «to the moon and back» може бути не зрозумілим або вважатися неординарним в українській мові. Тому перекладач використовує компенсацію, адаптуючи вираз до більш поширеного українського еквіваленту, зберігаючи при цьому емоційну інтенсивність.

Приклад :

- *Оригінал: «Break a leg!»*

- *Переклад: «Ні пуху ні пера!»*

У цьому випадку компенсаторна трансформація полягає у заміні англійського ідіоматичного вислову українським еквівалентом, який має такий самий емоційний відтінок, але краще сприймається цільовою аудиторією.

5. Конкретизація

Конкретизація — це прийом, коли загальні поняття або абстрактні вирази в мові оригіналу перекладаються конкретнішими або точнішими поняттями в цільовій мові. Це дозволяє передати більш чіткий і зрозумілий емоційний стан персонажів.

Приклад :

- *Оригінал: «He felt bad.»*

- *Переклад: «Йому було важко на душі.»*

Абстрактний вислів «felt bad» вимагає конкретизації для адекватного перекладу українською мовою. Перекладач використовує конкретніший вираз, який точно передає емоційний стан персонажа.

Приклад :

- *Оригінал: «She was upset.»*

- Переклад: «Вона була у розпачі.»

Тут абстрактний емоційний стан «upset» було конкретизовано через більш чітке вираження «у розпачі», що краще передає емоційну напруженість сцени.

6. Генералізація

Генералізація — це зворотний прийом конкретизації, коли конкретні або специфічні елементи в тексті оригіналу узагальнюються в перекладі. Це може бути необхідно, коли в цільовій мові немає точного еквівалента або ж специфічна деталь не має великого значення для загального емоційного ефекту.

Приклад :

- Оригінал: «*He felt like a loser after missing the last goal.*»

- Переклад: «Він почувався невдахою після програшу.»

У цьому прикладі конкретний елемент «missing the last goal» було узагальнено до «програшу», щоб підкреслити загальний емоційний стан персонажа, не вдаючись у деталі, які можуть бути менш важливими для контексту перекладу.

7. Вилучення

Вилучення — це засіб, при якому деякі елементи тексту оригіналу опускаються в перекладі через їхню незначущість або надмірну деталізацію, яка може відволікати читача або не впливати на загальний емоційний контекст.

Приклад:

- Оригінал: «*She was a thin, small woman with light brown hair, green eyes, and a worried expression.*»

- Переклад: «Вона була худорлявою жінкою з тривожним виразом обличчя.»

Вилучення деталей, таких як колір волосся і очей, допомагає сконцентруватися на ключових емоційних аспектах опису персонажа.

Перекладацька конверсія є невід'ємною частиною процесу адаптації художнього тексту, спрямованого на збереження не лише змісту, а й емоційно-стилістичного забарвлення оригіналу.

Використання таких прийомів, як модуляція, транспозиція, компенсація, реифікація, узагальнення та розгортка, дозволяє перекладачам не лише передати лексичне значення, але й передати глибину та тон емоційності, що особливо важливо для художнього дискурсу підтримувати секс.

Модуляція дозволяє змінити спосіб вираження ідеї відповідно до норм цільової мови, зберігаючи загальне значення.

Це допомагає уникнути надмірностей і робить текст більш природним для читача.

Транспозиція забезпечує гнучкість структури речення, роблячи його не тільки лексично правильним, але й динамічно та експресивно передає емоції.

Компенсація врівноважує емоційний вплив, навіть коли певні елементи перекладу потрібно скорегувати або втратити, як це завжди буває під час перекладу культурно-специфічних або стилістично багатих виразів.

Конкретність і узагальненість дозволяють адаптувати зміст для врахування різних абстракцій між двома мовами.

Це важливо для досягнення чіткого розуміння змісту в його культурному контексті.

Розгортання також відіграє важливу роль, оскільки дозволяє видалити надто складні або зайві елементи, які можуть захаращувати текст, не втрачаючи емоційної спрямованості.

Кожна з цих технік є інструментом, який перекладачі використовують для підтримки емпатії та емоційної реакції, які є важливою частиною художніх текстів.

Ретельний відбір трансформацій забезпечує баланс між збереженням сенсу та адаптацією до культурних і мовних особливостей цільової групи, що є основною метою перекладу.

3.3 Принципи досягнення емпатизації в перекладі

1. Емоційне листування Перенесення емоційного листування в художній текст вимагає глибокого занурення в емоційний стан героїв і загальну атмосферу твору.

Це особливо важливо, коли емоції приховані або виражені опосередковано.

Приклад:

- Оригінал: *«She smiled faintly, but her eyes betrayed the sorrow she felt inside.»*

- Переклад: *«Вона ледь усміхнулася, проте її очі видали тугу, що ховалася всередині.»*

У цьому прикладі перекладач повинен передати емоційну двозначність – зовнішню усмішку і внутрішній біль. Лексичний вибір «видали тугу» підсилює емоційний контраст між зовнішнім вираженням і внутрішнім станом.

3. Когнітивна еквівалентність

Когнітивна еквівалентність спрямована на те, щоб читач перекладу відчував ті ж самі емоційні та когнітивні реакції, що й читач оригіналу. Це важливо для збереження логічного ланцюга емоційних реакцій героїв і їхнього взаємозв'язку з розвитком сюжету.

Приклад:

- *Оригінал: «His voice cracked with emotion, as the weight of his confession became unbearable.»*

- *Переклад: «Його голос зламався під тягарем зізнання, яке стало нестерпним.»*

Цей приклад показує, як когнітивний процес («тягар зізнання») і його емоційний результат («голос зламався») мають бути відтворені в перекладі з урахуванням емоційної динаміки тексту.

4. Культурна адаптація

Емпатизація часто передбачає культурну адаптацію, оскільки емоційні відтінки можуть залежати від культурного контексту. Перекладач має бути особливо уважним, коли працює з емоційними метафорами, які можуть мати різне значення в різних культурах.

Приклад:

- *Оригінал: «She felt butterflies in her stomach before the big performance.»*

- *Переклад: «Вона відчувала тремтіння в животі перед важливим виступом.»*

Метафора «butterflies in her stomach» є типовою для англomовної культури, але в українському контексті її прямий переклад може бути незрозумілим або викликати хибне уявлення. Тому використання нейтрального «тремтіння в животі» краще передає емоційний стан.

5. Стилiстична єдність

Збереження стилістичної єдності є важливим не лише для передачі настрою твору, але й для збереження художньої цінності тексту. Перекладач повинен враховувати ритм, синтаксис та вибір лексики, які підтримують певну атмосферу або стиль оригіналу.

Приклад:

- *Оригінал: «The streets were empty, and the silence weighed heavy, like a thick fog over the town.»*

- Переклад: *«Вулиці були порожні, а тиша лягала важко, мов густий туман над містом.»*

Цей приклад демонструє, як важливо зберігати метафоричність і ритм у перекладі, щоб передати атмосферу мовчазної напруги.

6. Використання контексту

Емпатизація тісно пов'язана з контекстом, в якому розгортаються події. Перекладач повинен не тільки звертати увагу на окремі фрази, але й на загальний контекст сцени, щоб передати емоції як частину більшого цілого.

Приклад:

- Оригінал: *«As she watched the train disappear into the distance, a sense of finality settled over her.»*

- Переклад: *«Вона спостерігала, як поїзд зникає вдалині, і відчуття остаточності охопило її.»*

Тут контекст прощання та відчуття завершеності передається через фразу «відчуття остаточності», яка підсилює емоційний фон сцени. Перекладач повинен зберігати цей зв'язок між діями та емоціями для створення цілісного впливу на читача.

7. Психологічна точність

Психологічна точність полягає в детальному відтворенні внутрішніх переживань персонажів, що часто передаються через тонкі відтінки мови. Перекладач повинен вміти вловлювати ці нюанси й адекватно передавати їх у перекладі.

Приклад:

»I know that you are not perfect, but I do know that you are real.» «Я знаю, що ти не ідеальний, але я знаю, що ти справжній.»

- Оригінал: *«Her mind was racing, trying to make sense of the chaos that surrounded her.»*

- Переклад: *«Її думки хаотично носилися, намагаючись зрозуміти, що відбувається навколо.»*

Тут перекладач повинен зберегти динамічний ритм думок персонажа, використовуючи такі лексичні засоби, як «хаотично носилися», що підсилює емоційний стан збентеженості.

Приклад:

-Оригінал: *«Her anxiety was a constant, gnawing presence, eating away at her confidence.»*

-Переклад: *«Її тривога була постійним, гірким відчуттям, що пожирало її впевненість.»*

Переклад передає точний психологічний стан персонажа, зберігаючи образ «пожирало її впевненість», що відображає внутрішній конфлікт і тривогу.

Оригінал: *«He felt a knot in his stomach, a physical manifestation of his anxiety about the upcoming trial.»*

-Переклад: *«Він відчув, як у нього стискається живіт — фізичне втілення його тривоги перед предстоящим судом.»*

-Оригінал: *«Her mind raced with a thousand thoughts, each one more disturbing than the last.»*

-Переклад: *«Її розум був переповнений тисячею думок, кожна з яких була все більше тривожною.»*

Оригінал: *«The sudden silence in the room was deafening, amplifying his feelings of isolation.»*

- Переклад: *«Раптова тиша в кімнаті була оглушливою, посилюючи його відчуття ізольованості.»*

Оригінал: *«She felt as if her heart was breaking, each pang of pain a reminder of her loss.»*

- Переклад: *«Вона відчувала, як її серце розривається, кожен біль був нагадуванням про її втрату.»*

Оригінал: *«He tried to steady his breathing, but the fear was too overwhelming.»*

-Переклад: *«Він намагався заспокоїти дихання, але страх був занадто сильним.»*

Оригінал: *«Every word from her seemed to cut through him like a knife, each comment deepening his sense of guilt.»*

- Переклад *«Кожне її слово здавалось, пронизувало його як ніж, кожен коментар поглиблював його відчуття вини.»*

Оригінал: «His shoulders slumped in defeat, the weight of his failure crushing his spirit.»

- *Переклад: «Його плечі похилились від поразки, вага невдачі розчавлювала його дух.»*

Оригінал: «She struggled to keep her composure, her facade cracking under the pressure of her emotions.»

- *Переклад: «Вона боролась, щоб зберегти спокій, її маска почала тріскатися під тиском емоцій.»*

Оригінал: «His eyes were haunted, reflecting the terror of his past experiences.»

- *Переклад: «Його очі були сповнені жаху, відображаючи терор його минулих переживань.»*

Оригінал: «The sense of dread that settled over him was palpable, almost like a heavy fog enveloping his mind.»

- *Переклад: «Відчуття страху, що охопило його, було відчутним, майже як важкий туман, що огортає його розум.»*

»One day, the sun will set and you'll be gone.» «Одного дня сонце сідає, і тебе вже не буде.»

Ці приклади демонструють, як важливо передати психологічний стан персонажів через точний вибір слів та фраз, щоб зберегти емоційний вплив оригіналу в перекладі.

Принцип емпатії при перекладі художніх текстів ґрунтується на здатності перекладача точно передавати емоційні, когнітивні та стилістичні складові оригінального тексту.

Для цього перекладачі повинні враховувати емоційну відповідність, когнітивну еквівалентність, культурну адаптацію, стилістичну єдність, контекстуальні особливості та психологічну точність.

Кожен із цих принципів забезпечує гармонійне поєднання змісту та емоційного забарвлення, що дозволяє перекладу викликати ті ж емоції, які висловив автор оригіналу.

Тому емпатія є ключовим елементом, який дозволяє читачам глибше зрозуміти й відчути емоційний світ твору завдяки перекладу, зберігаючи при цьому автентичність і стилістичну цілісність тексту.

ВИСНОВКИ

У своїй магістерській роботі я розглянув феномен емпатії в перекладі художніх текстів на сучасному англомовному прозовому матеріалі.

Дана робота складається з трьох основних розділів: теоретичного, аналітичного та практичного, що дозволило всебічно висвітлити питання передачі емпатії в перекладі.

У першому розділі ми розглянули вектор емпатії в сучасному перекладознавстві.

Проведено аналіз поняття емпатії в лінгвістиці та перекладознавстві, визначено основні підходи до поняття перекладацької емпатії та її ролі у відтворенні емоційно-когнітивних аспектів текстів.

Особливу увагу приділено специфіці перекладу художнього дискурсу, який має точно відтворювати емоційні відтінки та стилістичну єдність тексту оригіналу.

У розділі 2 проаналізовано специфіку емпатії у художніх творах та їх перекладах.

Досліджено феномен перекладацької емпатії та відтворення англійської емпатії в українському перекладі.

Завдяки аналізу різноманітних прикладів була розроблена модель емпатичного перекладу, яка дозволяє максимально адаптуватися до емоційного та когнітивного навантаження оригінального тексту.

Розділ 3- присвячений емпатичним стратегіям у перекладі художнього дискурсу.

У цьому розділі ми розглянули методи емпатичного відтворення при перекладі та перекладацькі трансформації, які сприяють досягненню емоційної конгруентності між джерелом і перекладом.

Принципи досягнення емпатії, включаючи емоційну конгруентність, когнітивну еквівалентність, культурну адаптацію, стилістичну єдність, контекстуальну точність і психологічну точність, розглядаються окремо.

На основі проведеного дослідження можна зробити такі висновки:

1. Емпатія як важливий елемент перекладу: Передача емоційних елементів у художніх текстах, це важливий аспект перекладу, підвищення глибини впізнавання твору читачем.

Співпереживаючи переклад, можна відтворити почуття героїв, зберігаючи атмосферу оригінального твору.

2.Феномен співпереживання перекладача: Співчуття перекладача є одним із головних факторів, що впливають на якість перекладу.

Це вимагає глибокого розуміння емоційного контексту оригінального твору та вміння адаптувати його до цільової аудиторії.

3.Культурна адаптація: Щоб досягти емоційної точності, важливо враховувати культурні особливості мови перекладу.

Це дає змогу створити легкий для розуміння та емоційний для цільової аудиторії переклад, зберігаючи автентичність оригінального тексту.

4.Перекладацькі трансформації: Для адаптації художнього тексту до мови перекладу зі збереженням його емоційно-когнітивного змісту можуть бути використані різноманітні перекладацькі трансформації (модуляція, транспозиція, антонімічний переклад, компресія, компенсація).

5.Принципи емпатії: Основними принципами досягнення емпатії є емоційна конгруентність, когнітивна еквівалентність, стилістична єдність і культурна адаптація.

Звертаючи на них увагу, ви можете створити переклад, який повністю відповідатиме очікуванням вашої цільової аудиторії та збереже емоційний вплив оригіналу.

Дотримуючись принципів емпатії та використовуючи відповідні прийоми перекладу, перекладачі можуть створювати тексти, які зберігають емоційну силу та художню цінність і оригінальність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бердник, О. І. (2018). Емпатія як ключовий аспект перекладу художніх текстів. Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: Філологія, 66, 183-186.
2. Гілвей, А. (2016). Переклад художньої літератури: теорія і практика. Київ: Видавництво «Українська письменність».
3. Ніда, Ю. (2001). Принципи перекладу. Москва: Институт ультрамодернизации образования.
4. Федоров, В. А. (2009). Прагматика перекладу. Київ: Київський університет.
5. Холод, О. І. (2015). Перекладач як медіатор культурних зв'язків. Лінгвістика: збірник наукових праць, 84, 32-37.
6. Блюм, Е. (2014). Перекладачева відповідальність у культурно-лінгвістичному вимірі. Мовознавство, 9(1), 45-58.
7. Гаррісон, С. (2012). Стратегії перекладу в художній літературі. Мова та культура, 15(2), 89-102.
8. Левіна, І. (2017). Сучасні підходи до перекладу художньої літератури. Практична лінгвістика, 25(3), 112-125.
9. Морган, Д. (2019). Вплив емоційної емпатії на переклад художніх текстів. Перекладознавство, 36(4), 210-225.
10. Сімонова, Л. (2016). Аспекти емпатії в перекладі художньої літератури. Філологічні студії, 18(2), 75-88.
11. Дослідження «Empathy and Cultural Competence in Translating Literary Texts» Марка Сміта (Smith, 2019)
12. Дослідження «The Role of Empathy in Interpreting and Translating» Ліндсі Вілкінсон (Wilkinson, 2018)

13. Дослідження «Empathy and Interpersonal Relationships in Translation» автор Анна Лі (Lee, 2020)

14. Стаття «The Impact of Empathy on Cross-Cultural Communication in Translation» Марії Гарсії (García, 2019)

15. Волинський національний університет

Імені Лесі Українки

Сергій Засекін

ПСИХОЛІНГВІСТИЧНІ УНІВЕРСАЛІЇ

ПЕРЕКЛАДУ ХУДОЖНЬОГО ТЕКСТУ (2012) ст 41-64

16. Коломієць, Л.В. (2011). Перекладознавчі семінари: актуальні теоретичні концепції та

Моделі аналізу поетичного перекладу. Київ: Видавничо-поліграфічний центр «Київський

Університет».

17. Корунець, І.В. (2008). Вступ до перекладознавства. Вінниця: Нова Книга.

18. Arp, T. R., & Johnson, G. (2012). Perrine's Literature. Structure, Sound & Sense (11th ed.).

Boston: Wadsworth Cengage Learning.

19. Leech G., & Short, M. (2007). Style in Fiction. A Linguistic Introduction to English Fictional

Prose (2nd ed.). Harlow: Pearson. Longman.

20. Malmkjær, K. (2018).

The Routledge Handbook of Translation Studies and Linguistics. Routledge.

21. . "The Kite Runner" by Khaled Hosseini – роман .2003 р. 29 May.

Госсейні, Халед. *Ловець повітряних зміїв*. Переклад Олекси Негребецького. Київ: КМ-Букс, 2008.

Тетяна Жукова, переклад »The Kite Runner»*, Халед Хоссейні.

22. "To Kill a Mockingbird" by Harper Lee - роман 1960р видавництво Lippincott США

Лі, Г. *Вбити пересмішника / пер. з англ. Ростислав Доценко. — К.: «Видавництво Жупанського», 2016. — 384 с.

23. «The Fault in Our Stars» by John Green – роман 10 січня 2012 р.
(2014, 2020 pp.) Адаптація Винні зірки (2014) , Dil Bechara (2020 p.) США
24. Nida, Eugene A. (1964). *Toward a Science of Translating: With Special Reference to Principles and Procedures Involved in Bible Translating*. Brill Archive.
25. Venuti, Lawrence. (1995). *The Translator's Invisibility: A History of Translation*. Routledge.
26. Резнікова, Лариса. (2010). *Емоційна складова перекладу: теорія та практика*. Київ: Наукова думка.
27. Гегель, Ф. *Філософія мистецтва*. — С. 298-302.
28. Ільєнков, І. *Предмети художньої праці та їх роль у розвитку чуттєвого сприйняття*.
29. Виготський, Л.С. *Мистецтво та його вплив на почуття людини*. — С. 242.
30. Гроос, К. *Естетичне бачення та художня ілюзія*. — С. 143
31. Горький, А.М. *Про те, як я вчився писати*.
32. Гордон, В. *Синектика: Метод генерування нових ідей*. — С. 110, 114, 250.
33. Якобсон, П.М. *Бесіда з А.Н. Туполєвим про процес народження нових ідей* — С. 117.
34. Bassnett, S. (2002). *Translation Studies*. London: Routledge.
35. Nord, C. (1997). *Translating as a Purposeful Activity: Functionalist Approaches Explained*. Manchester: St. Jerome.
36. Рум, А. (2010). **Exploring Translation Theories**. London: Routledge.
37. Venuti, L. (1995). **The Translator's Invisibility: A History of Translation**. London: Routledge.
38. Nida, E. A. (1964). **Toward a Science of Translating**. Leiden: E. J. Brill.
39. Baker, M. (1992). **In Other Words: A Coursebook on Translation**. London: Routledge.
40. Munday, J. (2001). **Introducing Translation Studies: Theories and Applications**. London: Routledge.
41. Виготський, Л. С. (1965). *«Мистецтво як соціальна техніка почуттів»*. Москва: Просвещение.

42. Eco, U. (2003). «Mouse or Rat? Translation as Negotiation». London: Weidenfeld & Nicolson.
43. Грін, Джон. «Провина зірок» / пер. Катерина Дудка. – Київ: КМ-Букс, 2014.
44. Ішігуро, Кадзуо. «Не відпускай мене» / пер. Олександр Горбач. – Київ: Видавництво Старого Лева, 2017.
45. Ішігуро, Кадзуо. «Не відпускай мене». Переклад Олени Любенко. Київ: Фабула, 2017.
46. Green, John. «The Fault in Our Stars. »– New York: Dutton Books, 2012.
- Ольга Ковальчук, переклад »The Fault in Our Stars», Джон Грін.
- Грін, Джон. *Винахідливий Джон: Провал у зірках*. Переклад Віталія Євдокименка. Київ: Видавництво «Клуб сімейного дозвілля», 2013.
47. Ishiguro, Kazuo. «Never Let Me Go ». – London: Faber and Faber, 2005.
48. Сміт, Р. (2021). Emotional Expressions in Literary Translation. Oxford University Press.
49. Мартінсон, А. (2019). Cultural Adaptation in Translation. Cambridge Scholars Publishing.
50. Ліна Степанова, переклад »Never Let Me Go», Кадзуо Ішігуро.
51. Іванка Яремчук, переклад »To Kill a Mockingbird», Гарпер Лі.

ДОДАТОК:

English	Ukrainian
1 «You never really understand a person until you consider things from his point of view... until you climb into his skin and walk around in it.»	«Ти ніколи по-справжньому не зрозумієш людину, поки не поглянеш на речі з її точки зору... поки не залізеш у її шкіру й не походиш у ній.»
2. «Atticus, he was real nice.» «Most people are, Scout, when you finally see them.»	«Аттікусе, він був справді хорошим.» «Більшість людей такі, Скаут, коли ти їх нарешті бачиш.»
3. «People generally see what they look for, and hear what they listen for.»	«Люди зазвичай бачать те, що хочуть бачити, і чувають те, що хочуть чути.»
4.»Mockingbirds don't do one thing but make music for us to enjoy. They don't eat up people's gardens, don't nest in corncribs, they don't do one thing but sing their hearts out for us. That's why it's a sin to kill a mockingbird.»	«Пересмішники не роблять нічого іншого, як тільки співають для нас. Вони не шкодять людям, не знищують їхні сади, не роблять нічого, окрім як співають для нашого задоволення. Ось чому вбивати пересмішника — це гріх.»
5. “You never really understand a person until you consider things from his point of view... Until you climb inside of his skin and walk around in it.”	«Ти ніколи по-справжньому не зрозумієш людину, поки не поглянеш на речі з її точки зору... Поки не влізеш у її шкіру і не пройдеш у ній якийсь час.»
6.»I wanted you to see what real courage is, instead of getting the idea that courage is a man with a gun in his hand. It's when you know you're licked before you begin, but you begin anyway and see it through no matter what.»	«Я хотів, щоб ти зрозумів, що таке справжня мужність, а не думав, що мужність — це людина з рушницею в руці. Це коли знаєш, що програєш, ще до того, як почнеш, але все одно починаєш і доводиш справу до кінця, незважаючи ні на що.»
7.»You just hold your head high and keep those fists down. No matter what anybody says to you, don't let 'em get your goat.»	«Тримай голову високо й тримай кулаки подалі. Неважливо, що хто скаже, не давай їм взяти над тобою верх.»

8.»People in their right minds never take pride in their talents.»	«Розсудливі люди ніколи не хизуються своїми талантами.»
9.»I wanted you to see what real courage is, instead of getting the idea that courage is a man with a gun in his hand.»	«Я хотів, щоб ти побачив, що таке справжня мужність, а не вважав, що мужність — це людина з рушницею.»
10.»The one thing that doesn't abide by majority rule is a person's conscience.»	«Єдина річ, яка не підкорюється більшості, — це людська совість.»
11.«Before I can live with other folks, I've got to live with myself. The one thing that doesn't abide by majority rule is a person's conscience.»	«Перш ніж я зможу жити з іншими людьми, я мушу жити з собою. Єдина річ, яка не підкоряється більшості, — це совість людини.»
12.»As you grow older, you'll see white men cheat black men every day of your life.»	«Коли ти виростеш, ти побачиш, як білі люди обманюють чорних щодня.»
13.»But there is one way in this country in which all men are created equal — there is one human institution that makes a pauper the equal of a Rockefeller, the stupid man the equal of an Einstein, and the ignorant man the equal of any college president. That institution, gentlemen, is a court.»	«Але є один спосіб, за яким усі люди в цій країні створені рівними — це єдина установа, де бідняк є рівним Рокфеллеру, дурень — рівним Ейнштейну, а невіглас — рівним президенту будь-якого університету. Ця установа, панове, це суд.»
14.»People in their right minds never take pride in their talents.»	«Розумні люди ніколи не хваляться своїми талантами.»
15.»Bad language is a stage all children go through, and it dies with time.»	«Погана мова — це етап, через який проходять усі діти, і вона минає з часом.»
16.»Until I feared I would lose it, I never loved to read. One does not love breathing.»	«Поки я не боялася, що втрачу це, я ніколи не любила читати. Ніхто не любить дихання.»
17.»We're paying the highest tribute you can pay a man. We trust him to do right. It's that simple.»	«Ми надаємо людині найвищу шану, яку тільки можна надати. Ми довіряємо йому робити правильні речі. Все так просто.»

18.»There's a lot of ugly things in this world, son. I wish I could keep them all away from you. That's never possible.»	«Є багато жахливих речей у цьому світі, сину. Я хотів би, щоб вони ніколи не торкалися тебе. Але це неможливо.»
19.«I wanted you to see what real courage is... It's when you know you're licked before you begin, but you begin anyway and see it through no matter what.»	«Я хотів, щоб ти побачила, що таке справжня мужність... Це коли ти знаєш, що тебе здолають, перш ніж почати, але все одно починаєш і йдеш до кінця, незважаючи ні на що.»
20.»Most people are nice, when you finally see them.»	«Більшість людей хороші, коли ти їх нарешті бачиш.»
21.»You never really understand a person until you consider things from his point of view.»	«Ти ніколи не зрозумієш людину, поки не поглянеш на речі з її точки зору.»
22.»When a child asks you something, answer him, for goodness' sake. But don't make a production of it. Children are children, but they can spot an evasion quicker than adults.»	«Коли дитина запитує щось, відповідай їй, заради всього святого. Але не перетворюй це на виставу. Діти є дітьми, але вони швидше помічають ухилення, ніж дорослі.»
23.»It's never an insult to be called what somebody thinks is a bad name. It just shows you how poor that person is, it doesn't hurt you.»	«Ніколи не вважай образою, коли тебе називають тим, що хтось вважає поганим. Це лише показує, якою бідною є ця людина, а не шкодить тобі.»
24.»For you, a thousand times over.»	«Заради тебе – хоч тисячу разів.»
25.»There is a way to be good again.»	«Є спосіб знову стати хорошим.»
26.»I ran because I was a coward. I was afraid of Assef and what he would do to me.»	«Я втік, бо був боягузом. Я боявся Ассефа і того, що він зі мною зробить.»
27.»I had been peeking into that deserted alley for the last twenty-six years.»	«Я заглядав у цей порожній провулок уже двадцять шість років.»
28.»It was only a smile, nothing more. It didn't make everything all right. It didn't make anything all right.»	«Це була лише посмішка, нічого більше. Вона не зробила все правильним. Вона взагалі нічого не виправила.»

29»I envied her. Her secret was out. Spoken. Dealt with. I opened my mouth and almost told her how I'd betrayed Hassan.»	«Я заздрив їй. Її таємниця була розкрита. Висловлена. З нею розібралися. Я відкрив рота і майже сказав їй, як зрадив Хасана.»
30»I wondered if that was how forgiveness budded, not with the fanfare of epiphany, but with pain gathering its things, packing up, and slipping away unannounced in the middle of the night.»	«Я задумався, чи так народжується прощення, не з фанфарами осяяння, а коли біль збирає свої речі, пакує їх і без попередження зникає серед ночі.»
31»There's nothing wrong with being afraid. It's how you deal with it that matters.»	«Немає нічого поганого в тому, щоб боятися. Важливо те, як ти з цим страхом справляєшся.»
32»When you kill a man, you steal a life. You steal his wife's right to a husband, rob his children of a father.»	«Коли ти вбиваєш людину, ти крадеш життя. Ти крадеш у його дружини право на чоловіка, у його дітей – батька.»
33»Hassan's reply was a single word, delivered in a thin, raspy voice: 'For you, a thousand times over.'»	«Відповідь Хасана складалася з одного слова, сказаного тонким, хрипким голосом: "Заради тебе хоч тисячу разів.»
34»I wish Hassan had been with us today.»	«Я хотів би, щоб Хасан був з нами сьогодні.»
35»I became what I am today at the age of twelve, on a frigid overcast day in the winter of 1975.»	«Я став тим, ким є сьогодні, у дванадцять років, у холодний, похмурий день взимку 1975 року.»
36»I wondered if that was how sorrow ended, with the blur of sound and the ceaseless, endless flow of tears.»	«Я задумався, чи так закінчується печаль, у тумані звуків і безперервному потоці сліз.»
37»I could step into that alley, stand up for Hassan—the way he'd stood up for me all those times in the past—and accept whatever would happen to me. Or I could run.»	«Я міг увійти в той провулок, заступитися за Хасана, як він неодноразово заступався за мене, і прийняти все, що зі мною станеться. Або я міг втекти.»
38»I was an insomniac once more. I lay in bed and let the	«Я знову став безсонним. Лежав у ліжку і дозволяв думкам про те, що я зруйнував для себе, протікати крізь мене.»

things I had ruined for myself course through me.»	
39»I looked at Hassan, showing those two missing teeth. One of them was broken, and it wasn't just physical.»	«Я подивився на Хасана, що показував ці два відсутні зуби. Один з них був зламаний, і це не тільки фізично.»
40»I had never been entirely forgiven, not really.»	«Мене ніколи по-справжньому не пробачили, не зовсім.»
41»There was no way back from this, no escape from this nightmare of my own making.»	«Не було шляху назад від цього, не було виходу з цього жахіття, яке я сам створив.»
42»Forgive? But theft is the worst kind of sin.»	«Пробачити? Але крадіжка — найгірший із гріхів.»
43»Hassan was crying. Tears were flowing freely down his cheeks.»	«Хасан плакав. Сльози текли по його щоках вільно.»
44»Sometimes I think everything he did, he did for me.»	«Іноді я думаю, що все, що він робив, він робив для мене.»
45»I lifted Hassan's kite. It was high up in the sky, where we had always dreamed of flying.»	«Я підняв повітряного змія Хасана. Він був високо в небі, там, де ми завжди мріяли літати.»
46»The past claws its way out.»	«Минуле проривається назовні.»
47»I wanted to be someone who stood up for others.»	«Я хотів бути тим, хто заступається за інших.»
48 «Baba had always said that stealing was the worst sin. I had stolen Hassan's right to justice.»	«Баба завжди казав, що крадіжка — це найгірший гріх. Я вкрав у Хасана право на справедливість.»
49»Hassan never talked about what happened in that alley. But I knew.»	«Хасан ніколи не говорив про те, що сталося в тому провулку. Але я знав.»
50»I felt like I was the one getting raped.»	«Я відчував, що це мене гвалтують.»
51»I keep thinking about this river somewhere, with the water moving really fast, and these two people in the water, trying to hold on to each other,	«Я весь час думаю про якусь річку, де вода тече дуже швидко, і двоє людей у воді намагаються триматися один за одного, стискаючи якомога міцніше, але врешті-решт це виявляється занадто.

holding on as hard as they can, but in the end it's just too much. The current's too strong. They've got to let go, drift apart.»	Потік занадто сильний. Вони змушені відпустити один одного і розійтись.»
52»It had never occurred to me that our lives, so closely woven together, could unravel so completely.»	«Мені ніколи не спадало на думку, що наші життя, так тісно переплетені, можуть розплестися настільки повністю.»
53»I half-closed my eyes and imagined this was the spot where everything I'd ever lost since my childhood had washed up.»	«Я напівзакрила очі і уявила, що це місце, куди приплило все, що я коли-небудь втратила з дитинства.»
54»We were holding onto each other because that was the only way to stop us from sliding down into the dark.»	«Ми трималися один за одного, бо це був єдиний спосіб не впасти в темряву.»
55»I knew how much he had meant to her, how much she'd loved him, even though she never told me.»	«Я знала, наскільки він був для неї важливим, як сильно вона його любила, хоча ніколи мені про це не говорила.»
56»I didn't want to be the one to tell her, to see the pain in her eyes.»	«Я не хотіла бути тією, хто скаже їй це, не хотіла бачити біль в її очах.»
57»I wanted to reach out, to take her hand, but something stopped me.»	«Я хотіла простягнути руку, взяти її за руку, але щось мене зупинило.»
58»And suddenly, as I watched her, I could feel her sadness like it was my own.»	«І раптом, коли я дивилася на неї, я відчула її смуток, наче він був моїм.»
59»I could feel the distance growing between us, like a shadow creeping over everything.»	«Я відчувала, як між нами зростає дистанція, немов тінь, що повільно захоплює все.»
60»It was as if the whole world had turned its back on us.»	«Це було так, ніби цілий світ відвернувся від нас.»
61 «I tried to put myself in his shoes, to imagine what it must have been like.»	«Я намагалася уявити себе на його місці, щоб зрозуміти, що він відчував.»
62»I could feel her pain, even though she tried to hide it.»	«Я відчувала її біль, навіть якщо вона намагалася його приховати.»

63»It was like watching someone slowly drown, knowing there's nothing you can do.»	«Це було наче спостерігати, як хтось повільно тоне, знаючи, що ти нічого не можеш зробити.»
64»I could see the fear in her eyes, and it mirrored my own.»	«Я бачила страх в її очах, і він віддзеркалював мій власний.»
65»We were like two sides of the same coin, always together but never the same.»	«Ми були як дві сторони однієї монети, завжди разом, але ніколи не однакові.»
66»I felt a wave of empathy wash over me, as if I had absorbed his pain.»	«Я відчула, як мене накрило хвилею емпатії, ніби я поглинула його біль.»
67»I could hear the unspoken words in his silence.»	«Я чула невимовлені слова в його тиші.»
68»She didn't have to say anything for me to understand.»	«Їй не потрібно було нічого говорити, щоб я зрозуміла.»
69»His smile was sad, but it held a deep understanding.»	«Його посмішка була сумною, але вона виражала глибоке розуміння.»
70»Sometimes, just being there was enough.»	«Іноколи достатньо просто бути поруч.»
71»I could feel the tension in the air, heavy and oppressive.»	«Я відчувала напругу в повітрі, важку та гнітючу.»
72»We were all connected, whether we liked it or not.»	«Ми всі були пов'язані, хоч нам це й не подобалося.»
73»It was a look that said everything she couldn't put into words.»	«Це був погляд, який сказав усе, що вона не могла висловити словами.»
74»It was like watching someone lose a piece of their soul.»	«Це було схоже на те, як хтось втрачає частину своєї душі.»
75»The silence between us was filled with unspoken emotions.»	«Між нами була тиша, заповнена невимовленими емоціями.»
76»Some infinities are bigger than other infinities.»	«Деякі безкінечності більші за інші безкінечності.»
77»I fell in love the way you fall asleep: slowly, and then all at once.»	«Я закохалася так, як ти засинаєш: повільно, а потім раптом.»

78»I'm on a roller coaster that only goes up, my friend.»	«Я на американських гірках, що їдуть тільки ввверх, мій друже.»
79»I cannot tell you how thankful I am for our little infinity.»	«Не можу сказати тобі, як я вдячна за наше маленьке безкінечність.»
80»One day, the sun will set and you'll be gone.»	«Одного дня сонце сідає, і тебе вже не буде.»
81»I know that you are not perfect, but I do know that you are real.»	«Я знаю, що ти не ідеальний, але я знаю, що ти справжній.»
82»It's not the length of life, but the depth of life.»	«Не довжина життя, а глибина життя.»
83I'm not saying that I am a saint, but I am saying that I am a person.»	«Я не кажу, що я святий, але я кажу, що я людина.»
84»I am the universe's greatest mystery.»	«Я найбільша загадка всесвіту.»
85»We are the sum of our parts, and sometimes the sum is less than the whole.»	«Ми є сумою наших частин, і іноді сума менша за ціле.»
86»I love you as I have never loved before.»	«Я люблю тебе так, як ніколи раніше.»
87»It's okay to be a little broken.»	«Нормально бути трохи зламаним.»
88»Every time I see you, I fall in love all over again.»	«Кожного разу, коли я тебе бачу, я закохуюсь знову.»
89»We're all broken, that's why we fit together.»	«Ми всі зламані, ось чому ми підходимо один одному.»
90»I don't want to be remembered as a sad story.»	«Я не хочу, щоб мене запам'ятали як сумну історію.»
91»We were like stars in the sky: bright and fleeting.»	«Ми були як зірки на небі: яскраві і проходили повз.»
92»I think that you are more beautiful than the night sky.»	«Я думаю, що ти прекрасніша за нічне небо.»
93»I am afraid of loving too much.»	«Я боюся любити занадто сильно.»
94»We all want to be remembered, even if it's only for a little while.»	«Ми всі хочемо, щоб нас пам'ятали, навіть якщо тільки на короткий час.»

95»Sometimes I wonder if you can feel my heart breaking.»	«Іноді я дивуюсь, чи ти можеш відчутти, як моє серце розбивається.»
96»I want to be with you, in this world and beyond.»	«Я хочу бути з тобою, в цьому світі і за його межами.»
97»I want our story to be remembered.»	«Я хочу, щоб нашу історію запам'ятали.»
98»It's hard to let go of something that meant so much.»	«Важко відпустити те, що мало таке велике значення.»
99»Every moment with you feels like a lifetime.»	«Кожна мить з тобою відчувається як вічність.»
100»Even in the darkest times, you are my light.»	«Навіть у найтемніші часи ти є моїм світлом.»

SUMMARY

This research aims to study the process of empathization in the translation of literary texts, focusing on how emotional and psychological nuances are conveyed from the source language to the target language. It examines how empathy influences translation strategies, contributing to a more accurate and emotionally rich rendition of modern English prose into Ukrainian.

The objectives of the study include defining and analyzing the concept of empathization in translation studies, investigating the role of empathy in conveying emotional and psychological aspects of literary texts, identifying and evaluating the strategies and methods used by translators to achieve empathization, and providing a comparative analysis of selected examples of modern English prose and their Ukrainian translations.

The research is based on a selection of modern English prose, including works by authors whose narratives are rich in emotional layers and complex character dynamics. Special attention is given to how these texts are translated into Ukrainian, particularly the strategies employed to preserve emotional depth and empathetic connection in translation.

The thesis consists of several key sections. The first section presents the concept of empathy in linguistics and translation studies, exploring its significance for literary translation. The second section delves into the theoretical foundations of empathization and its features in translation. The third section includes a detailed analysis of the translation of artistic discourse, utilizing examples of texts where empathization plays a crucial role.

The research demonstrates that empathization is a vital element in the translation of literary texts, particularly when dealing with modern prose that relies heavily on the emotional connection with the reader and character development. Translators often employ various strategies, such as lexical choices, syntactic changes, and cultural adaptation, to maintain the emotional response of the original text. The study concludes that successful empathization in translation enhances the reader's connection to the narrative and deepens their understanding of the characters' emotional states.

The findings contribute to a deeper understanding of the interaction between translation techniques and emotional impact, providing valuable insights for translators working with emotionally charged literary texts.